

Συμβούλιο
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Βρυξέλλες, 13 Οκτωβρίου 2022
(OR. en)

13548/22

INST 372
POLGEN 134
COMPET 792
CODEC 1517

ΔΙΑΒΙΒΑΣΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας:	Για τη Γενική Γραμματέα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η κα Martine DEPREZ, Διευθύντρια
Ημερομηνία Παραλαβής:	13 Οκτωβρίου 2022
Αποδέκτης:	Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου
Αριθ. εγγρ. Επιτρ.:	COM(2022) 518 final
Θέμα:	ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ Επιβολή του δικαίου της ΕΕ για μια Ευρώπη που παράγει αποτελέσματα

Διαβιβάζεται συνημμένως στις αντιπροσωπίες το έγγραφο - COM(2022) 518 final.

σνημμ.: COM(2022) 518 final

Βρυξέλλες, 13.10.2022
COM(2022) 518 final

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

Επιβολή του δικαίου της ΕΕ για μια Ευρώπη που παράγει αποτελέσματα

Επιβολή του δικαίου της ΕΕ για μια Ευρώπη που παράγει αποτελέσματα

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι μια κοινότητα δικαίου που βασίζεται σε κοινές αξίες τις οποίες συμμερίζονται τα κράτη μέλη. Η εφαρμογή και η επιβολή του δικαίου της ΕΕ και ο σεβασμός του κράτους δικαίου αποτελούν τα βασικά της θεμέλια. Το δίκαιο αποτελεί το ισχυρότερο πλεονέκτημα της ΕΕ για την πραγμάτωση των οφελών της ΕΕ για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις και το περιβάλλον μας. Η αρχή της υπεροχής του δικαίου της Ένωσης βασίζεται στην αρχή της ισότητας ενώπιον των Συνθηκών. Εξασφαλίζει ίσα δικαιώματα για όλους σε ολόκληρη την ΕΕ, πράγμα που σημαίνει ότι όλες οι διατάξεις του δικαίου της ΕΕ θα πρέπει να έχουν την ίδια έννοια και να εφαρμόζονται με τον ίδιο τρόπο σε όλα τα κράτη μέλη. Το δίκαιο αποτελεί τη βάση επί της οποίας η ΕΕ μπορεί να αξιοποιήσει στο έπακρο την εσωτερική αγορά, να προωθήσει τη μετάβασή μας σε μια πιο πράσινη και πιο ψηφιακή Ευρώπη και να προστατεύσει και να προωθήσει τις αξίες μας, την αποτελεσματική δικαστική συνεργασία και την ασφάλεια της Ένωσής μας. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο το σύστημα που βασίζεται σε κανόνες βρίσκεται στο επίκεντρο του οράματος της ΕΕ, στην Ευρώπη και παγκοσμίως, και αποτελεί προϋπόθεση για τη δικαιοσύνη, τη δημοκρατία και τον σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Η Επιτροπή δεσμεύεται να εντείνει το έργο της για την προώθηση και την προάσπιση των δικαιωμάτων των πολιτών, των θεμελιωδών ελευθεριών και του κράτους δικαίου. Βασικοί άξονες εργασίας, όπως οι ετήσιες εκθέσεις για το κράτος δικαίου¹, το ευρωπαϊκό σχέδιο δράσης για τη δημοκρατία² και η ανανεωμένη στρατηγική για την εφαρμογή του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων στην ΕΕ³ (στο εξής: Χάρτης) συνδυάζονται σε μια σημαντική εντατικοποίηση των εργασιών για την ενίσχυση των νομικών και δημοκρατικών θεμελίων της ΕΕ.

Η επιβολή του δικαίου της ΕΕ είναι καίριας σημασίας για την επίτευξη αυτού του στόχου. Πρόκειται για μία από τις βασικές αποστολές της Επιτροπής, καθώς οι Συνθήκες της ΕΕ, τις οποίες έχουν υπογράψει τα κράτη μέλη, αναθέτουν στην Επιτροπή τον ρόλο του «θεματοφύλακα των Συνθηκών»⁴ και του δικαίου της ΕΕ γενικότερα. Αυτός ο γενικός ρόλος αναθέτει στην Επιτροπή την κεντρική ευθύνη για την επιβολή του δικαίου. Ένας βασικός τρόπος με τον οποίο εκπληρώνει τον ρόλο αυτόν είναι η συνεργασία με τα κράτη μέλη, καθώς και η παρακολούθηση της υλοποίησης και της εφαρμογής του δικαίου της ΕΕ. Η παρούσα ανακοίνωση περιγράφει λεπτομερέστερα τον τρόπο με τον οποίο η Επιτροπή εκπληρώνει αυτό το καθήκον, καθώς η νομοθεσία της ΕΕ αναπτύσσεται, μεταφέρεται στο εθνικό δίκαιο, υλοποιείται και εφαρμόζεται στην πράξη. Με τον ίδιο τρόπο που η Επιτροπή

¹ Ανακοίνωση της Επιτροπής «Εκθεση του 2022 για το κράτος δικαίου — Η κατάσταση του κράτους δικαίου στην Ευρωπαϊκή Ένωση» [COM(2022) 500 final].

² Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με το ευρωπαϊκό σχέδιο δράσης για τη δημοκρατία [COM(2020) 790 final].

³ Ανακοίνωση της Επιτροπής «Στρατηγική για την ενίσχυση της εφαρμογής του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων στην ΕΕ» [COM(2020) 711 final].

⁴ Άρθρο 17 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση.

επικεντρώνεται στην προστασία του κράτους δικαίου μέσω της πρόληψης της εμφάνισης προβλημάτων, ο καλύτερος τρόπος για την επιβολή του δικαίου της ΕΕ είναι να αποτρέπεται εξαρχής η διάπραξη παραβάσεων. Η καθημερινή συνεργασία μεταξύ της Επιτροπής και των κρατών μελών είναι αναγκαία για να διασφαλιστεί η έγκαιρη συμμόρφωση. Ωστόσο, σε τελική ανάλυση, οι διαδικασίες επί παραβάσει, συμπεριλαμβανομένης της δυνατότητας παραπομπής των κρατών μελών στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Δικαστήριο), είναι συχνά αναγκαίες για την αντιμετώπιση των παραβιάσεων του δικαίου της ΕΕ.

Η αποτελεσματική επιβολή διασφαλίζει ότι οι πολίτες και οι επιχειρήσεις στην ΕΕ απολαμβάνουν τα οφέλη των από κοινού συμφωνημένων κανόνων το συντομότερο δυνατόν και μπορούν να βασίζονται στον σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων τους ανά πάσα στιγμή οπουδήποτε και αν ζουν ή εργάζονται στην ΕΕ. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο η Επιτροπή στηρίζει τα κράτη μέλη σε πρώιμο στάδιο της διαδικασίας ενσωμάτωσης των κανόνων της ΕΕ στην έννομη τάξη τους, ώστε να διασφαλιστεί η ορθή εφαρμογή του δικαίου της ΕΕ από την αρχή. Αυτό εξηγεί επίσης τον λόγο για τον οποίο τα αριθμητικά στοιχεία των διαδικασιών επί παραβάσει από μόνα τους δεν αποτελούν κατ' ανάγκη καλό κριτήριο των προσπαθειών επιβολής της Επιτροπής, με τις οποίες επιδιώκεται να αποφευχθεί η διάπραξη των παραβιάσεων και, εάν προκύψουν, να τεθεί τέρμα σ' αυτές το συντομότερο δυνατόν.

Εκτός από την Επιτροπή και τις εθνικές κυβερνήσεις, και άλλοι φορείς διαδραματίζουν επίσης καίριο ρόλο στην αποτελεσματική εφαρμογή του δικαίου της ΕΕ. Ορισμένοι απ' αυτούς έχουν επίσημο ρόλο, όπως τα εθνικά δικαστήρια, οι εθνικές αρχές ανταγωνισμού και οι ρυθμιστικές αρχές ή οι θεσπισμένες αρχές, όπως οι αρχές προστασίας των καταναλωτών ή οι ανεξάρτητες εποπτικές αρχές προστασίας δεδομένων. Η κοινωνία των πολιτών και τα μεμονωμένα άτομα συμβάλλουν επίσης στην επισήμανση πιθανών παραβιάσεων και στην ανάγκη αντιμετώπισής τους.

Η παρούσα ανακοίνωση περιγράφει τον τρόπο με τον οποίο η Επιτροπή έχει εμβαθύνει και αναπτύξει τις εργασίες της για την επιβολή της νομοθεσίας, προκειμένου να διασφαλίσει ότι το δίκαιο της ΕΕ τηρείται εξίσου σε όλα τα κράτη μέλη και έχει μεγιστοποιήσει τα απτά οφέλη που αποφέρουν οι εργασίες της εφαρμογής και της επιβολής στην καθημερινή ζωή των πολιτών στην ΕΕ⁵.

II. ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΟΦΕΛΩΝ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΤΗΣ ΕΕ

Οι πολίτες και οι επιχειρήσεις βασίζονται στο ότι οι από κοινού συμφωνηθέντες κανόνες της ΕΕ θα μεταφερθούν γρήγορα και σωστά στο εθνικό δίκαιο και θα εφαρμόζονται πλήρως από τα κράτη μέλη. Η επιβολή των κανόνων της ΕΕ είναι απαραίτητη για την υλοποίηση των πολιτικών της ΕΕ, καθώς και άρρηκτα συνδεδεμένη με τη χάραξη πολιτικής. Η νομοθεσία της ΕΕ ακολουθεί μια σχολαστική διαδικασία αξιολόγησης της ισχύουσας εθνικής και

⁵ Η παρούσα ανακοίνωση βασίζεται σε ανακοινώσεις και δεν αντικαθιστά προηγούμενες ανακοινώσεις που καθορίζουν το επιχειρησιακό πλαίσιο και τους κανόνες για τη δράση της Επιτροπής σχετικά με καταγγελίες και παραβιάσεις. Βλ. ιδίως την ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Δίκαιο της ΕΕ: Καλύτερη εφαρμογή για καλύτερα αποτελέσματα» [C(2016) 8600] (στο εξής: ανακοίνωση του 2016).

ενωσιακής νομοθεσίας, διαβούλευσης με το κοινό και εκτίμησης των περιβαλλοντικών, κοινωνικών και οικονομικών επιπτώσεων⁶. Η έκδοσή της είναι το αποτέλεσμα μιας διαφανούς και χωρίς αποκλεισμούς νομοθετικής διαδικασίας στην οποία συμμετέχουν το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, έτσι ώστε οι πολιτικοί και οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής να έχουν λόγο σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο θα εφαρμοστούν στην πράξη οι υπό συζήτηση νόμοι. Προκειμένου οι πράξεις που εκδίδονται να έχουν τον επιδιωκόμενο αντίκτυπο, πρέπει να εφαρμόζονται σε όλα τα κράτη μέλη κατά τρόπο πλήρη, ορθό, ισότιμο και έγκαιρο.

Παροχή της δυνατότητας στους πολίτες να εργάζονται και να ασκούν επιχειρηματική δραστηριότητα οπουδήποτε στην ΕΕ

Οι κανόνες της ΕΕ για την **αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων** διευκολύνουν τους επαγγελματίες να παρέχουν υπηρεσίες σε ολόκληρη την Ευρώπη, ενώ παράλληλα εγγυώνται βελτιωμένη προστασία για τους καταναλωτές. Ωστόσο, τα κράτη μέλη εφαρμόσαν τους κανόνες αυτούς με ασυνεπή τρόπο και με επαχθέστερες διαδικασίες για τους εργαζομένους και τους αυτοαπασχολούμενους σε ορισμένα κράτη μέλη απ' ό,τι σε άλλα. Ως αποτέλεσμα των διαδικασιών επί παραβάσει, τα κράτη μέλη τροποποίησαν τη νομοθεσία τους, διασφαλίζοντας ότι οι πολίτες και οι επιχειρήσεις επωφελούνται από τα πλεονεκτήματα των εν λόγω κανόνων. Επιπλέον, μετά τη συνεργασία στο πλαίσιο της ειδικής ομάδας για την επιβολή των κανόνων της ενιαίας αγοράς, τα κράτη μέλη διέγραψαν 217 επαγγέλματα από τον κατάλογο των επαγγελμάτων για τα οποία απαιτείται εκ των προτέρων έλεγχος, διευκολύνοντας τους εργαζομένους να παρέχουν υπηρεσίες στα εν λόγω κράτη μέλη.

Ο βελτιωμένος συντονισμός των εθνικών **συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης** των κρατών μελών βοηθά επίσης τους πολίτες να ασκούν αποτελεσματικά το δικαίωμά τους στην ελεύθερη κυκλοφορία. Για την προστασία της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων και τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης, η Επιτροπή κίνησε διαδικασίες κατά δύο κρατών μελών για τη χορήγηση χαμηλότερων ποσών οικογενειακών παροχών σε υπηκόους της ΕΕ που εργάζονται σ' αυτά τα κράτη μέλη, όταν τα παιδιά τους ζουν σε κράτος μέλος στο οποίο το κόστος διαβίωσης θεωρείται χαμηλότερο. Σε μία από τις υποθέσεις αυτές, η θέση της Επιτροπής έχει ήδη επιβεβαιωθεί από το Δικαστήριο, το οποίο αποφάνθηκε ότι η προσαρμογή των οικογενειακών παροχών ανάλογα με το κράτος διαμονής των δικαιούχων τέκνων είναι παράνομη.

Ο μηχανισμός συνεργασίας **SOLVIT** για την επίλυση διασυνοριακών προβλημάτων διευκολύνει τον έγκαιρο εντοπισμό πιθανών παραβιάσεων του δικαίου της ΕΕ και μπορεί να παρέχει άμεση επανόρθωση στις θιγόμενες επιχειρήσεις ή άτομα. Αντιμετωπίζει

⁶ Σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές για τη βελτίωση της νομοθεσίας, 3.11.2021 https://ec.europa.eu/info/law/law-making-process/planning-and-proposing-law/better-regulation-why-and-how/better-regulation-guidelines-and-toolbox_el.

πρακτικά προβλήματα και εμπόδια που αντιμετωπίζουν οι άνθρωποι όταν εργάζονται, ζουν ή ασκούν επιχειρηματική δραστηριότητα σε άλλα κράτη μέλη⁷. Οι εθνικές αρχές που απαρτίζουν το δίκτυο SOLVIT συνεργάζονται για την εφαρμογή των κανόνων της ΕΕ και κάνουν εκτεταμένη χρήση της βοήθειας και της εμπειρογνωσίας που παρέχει η Επιτροπή⁸. Τα εθνικά κέντρα SOLVIT όχι μόνο βρίσκουν λύσεις για πολλές μεμονωμένες καταστάσεις, αλλά και βοηθούν στον εντοπισμό και στην αντιμετώπιση διαρθρωτικών προβλημάτων που σχετίζονται με την εφαρμογή του δικαίου της ΕΕ⁹.

Η μη συμμόρφωση συνεπάγεται ορισμένες επιπτώσεις. Αυτό μπορεί να σημαίνει ότι η προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων καθυστερεί ή έχει πιο περιορισμένο πεδίο εφαρμογής, με αποτέλεσμα να υπονομεύονται δικαιώματα όπως η ίση μεταχείριση και η ελεύθερη κυκλοφορία. Μπορεί να διαιωνίσει τις επιβαρύνσεις για το κοινό και τις επιχειρήσεις. Μπορεί να σημαίνει ότι η περιβαλλοντική ζημία παρατείνεται. Μπορεί να σημαίνει ότι η προστασία των καταναλωτών ή των εργαζομένων, ή η προστασία των αιτούντων άσυλο, αποδυναμώνεται ή καθυστερεί. Υπάρχει ιδιαίτερος αντίκτυπος στα άτομα που εργάζονται ή μετακινούνται μεταξύ συνόρων ή διέρχονται τα σύνορα για άλλους σκοπούς¹⁰, τα οποία πρέπει να προσαρμοστούν σε διαφορετικούς κανόνες ανάλογα με τον τρόπο εφαρμογής του δικαίου της ΕΕ. Η εσφαλμένη εφαρμογή των κανόνων της ΕΕ στρεβλώνει επίσης τον ανταγωνισμό στην ενιαία αγορά, υπονομεύοντας τους ισότιμους όρους ανταγωνισμού για τις επιχειρήσεις σε ολόκληρη την ΕΕ.

Όταν τα κράτη μέλη παραβιάζουν τους κανόνες της ΕΕ με την εισαγωγή ή την ανοχή εμποδίων εντός της ενιαίας αγοράς για να δημιουργήσουν πλεονεκτήματα για τις επιχειρήσεις, τα δυνητικά οφέλη είναι συχνά βραχυπρόθεσμα, ενώ ο διαρκής αντίκτυπος στις επιχειρήσεις μπορεί να είναι πολύ πιο επίσημος, πράγμα που καθιστά πολύ δυσκολότερο για όλες τις επιχειρήσεις να επωφεληθούν από τις ευκαιρίες που προσφέρει η ενιαία αγορά¹¹.

Κόστος της εσφαλμένης ή ελλιπούς εφαρμογής των κανόνων

Τα υφιστάμενα εμπόδια εντός της **ενιαίας αγοράς** οφείλονται σε πολλές περιπτώσεις στην εσφαλμένη ή ελλιπή εφαρμογή των Συνθηκών και της νομοθεσίας της ΕΕ¹². Οι ΜΜΕ και οι νεοφυείς επιχειρήσεις πλήττονται ιδιαίτερα, δεδομένου ότι είναι οι πρώτες που επηρεάζονται από τη διοικητική επιβάρυνση και την πολυπλοκότητα, ιδίως κατά τη

⁷ Σύσταση της Επιτροπής, της 17ης Σεπτεμβρίου 2013, σχετικά με τις αρχές που διέπουν το SOLVIT [C(2013) 5869 final].

⁸ Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής, «SOLVIT's Helping Hand in the Single Market: celebrating 20 years» (Ο υποβοηθητικός ρόλος του SOLVIT στην ενιαία αγορά: εορτασμός συμπλήρωσης 20 ετών λειτουργίας) [SWD(2022) 325 final].

⁹ https://ec.europa.eu/solvit/index_el.htm

¹⁰ Για παράδειγμα, για την εκπαίδευση, την υγειονομική περίθαλψη, τον πολιτισμό και άλλες δραστηριότητες αναψυχής κ.λπ.

¹¹ Ανακοίνωση της Επιτροπής «Μακροπρόθεσμο σχέδιο δράσης για τη βελτίωση της εφαρμογής και της επιβολής των κανόνων της ενιαίας αγοράς» [COM(2020) 94 final].

¹² Ανακοίνωση της Επιτροπής «Εντοπισμός και αντιμετώπιση των φραγμών στην ενιαία αγορά» [COM(2020) 93 final].

διέλευση των συνόρων για την άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας εντός της ενιαίας αγοράς. Η εσφαλμένη εφαρμογή των κανόνων παρεμποδίζει επίσης τις οικονομίες κλίμακας που προσφέρει η ενιαία αγορά, κάτι που είναι επιζήμιο για τα συμφέροντα των καταναλωτών. Οι ασυνεπείς κανόνες βλάπτουν ιδίως τις διασυνοριακές περιφέρειες¹³.

Η αυστηρή επιβολή των **κανόνων ανταγωνισμού** είναι απαραίτητη για να αποκομίσουν οι επιχειρήσεις και οι καταναλωτές τα οφέλη της ενιαίας αγοράς. Η μη ορθή εφαρμογή των κανόνων αυτών υπονομεύει τους ισότιμους όρους ανταγωνισμού για τις επιχειρήσεις και, κατά συνέπεια, οι καταναλωτές ενδέχεται να βρεθούν αντιμέτωποι με υψηλότερες τιμές και λιγότερες επιλογές.

Η εφαρμογή της **περιβαλλοντικής πολιτικής** και νομοθεσίας της ΕΕ, αφενός, είναι ουσιαστική για ένα υγιές περιβάλλον και, αφετέρου, δημιουργεί νέες ευκαιρίες για οικονομική ανάπτυξη, θέσεις εργασίας και ανταγωνιστικότητα. Η πλήρης εφαρμογή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας της ΕΕ θα μπορούσε επίσης να οδηγήσει στην εξοικονόμηση περίπου 55 δισ. EUR ετησίως από την οικονομία της ΕΕ σε δαπάνες υγείας και σε άμεσο κόστος για το περιβάλλον¹⁴.

Οφέλη από την ταχεία εφαρμογή των νέων φορολογικών κανόνων της ΕΕ

Το 2021 άρχισαν να ισχύουν νέοι **κανόνες για τον φόρο προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ) για το ηλεκτρονικό εμπόριο**, στο πλαίσιο των εργασιών για τη διασφάλιση πιο ισότιμων όρων ανταγωνισμού και την απλούστευση των κανόνων ΦΠΑ. Οι επιγραμμικοί πωλητές μπορούν πλέον να εγγραφούν σε ηλεκτρονική πύλη («υπηρεσία μίας στάσης») και να αναλάβουν όλες τις υποχρεώσεις τους όσον αφορά τον ΦΠΑ για πωλήσεις σε ολόκληρη την ΕΕ. Η Επιτροπή παρείχε υποστήριξη και καθοδήγηση σχετικά με τους νέους κανόνες τόσο στα κράτη μέλη όσο και στα ενδιαφερόμενα μέρη που επηρεάζονται. Αυτό συνέβαλε στην ομαλή εφαρμογή των νέων κανόνων ΦΠΑ για το ηλεκτρονικό εμπόριο, στην είσπραξη εσόδων από ΦΠΑ ύψους 8,8 δισ. EUR μέσω της νέας πύλης, συμπεριλαμβανομένων 700 εκατ. EUR σε νέα έσοδα ΦΠΑ¹⁵, και στην καταχώριση 100 000 επιγραμμικών πωλητών μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας.

Η πλήρης και συνεπής εφαρμογή των κανόνων της ΕΕ από τα κράτη μέλη είναι σημαντική για την ασφάλεια δικαίου και την εμπιστοσύνη των πολιτών και των επιχειρήσεων στα εθνικά θεσμικά όργανα και στην ΕΕ γενικότερα. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα όσον αφορά τις κοινές μας αξίες, τα θεμελιώδη δικαιώματα, το κράτος δικαίου, τις τέσσερις θεμελιώδεις ελευθερίες της

¹³ Έκθεση της Επιτροπής «Παραμεθόριες περιφέρειες της ΕΕ: Ζωντανά εργαστήρια της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης» [COM(2021) 393 final] και ανακοίνωση της Επιτροπής «Ωθηση της ανάπτυξης και της συνοχής σε παραμεθόριες περιφέρειες της ΕΕ» [COM(2017) 534 final].

¹⁴ Περισσότερες εξηγήσεις σχετικά με το ποσό αυτό παρέχονται στη μελέτη [«Update of the costs of not implementing EU environmental law»](#) (Επικαιροποίηση του κόστους της μη εφαρμογής της περιβαλλοντικής νομοθεσίας της ΕΕ), COWI και Eunomia, 2019.

¹⁵ Δεδομένα που ισχύουν για τους πρώτους έξι μήνες λειτουργίας [[New EU VAT rules for e-commerce: Updated revenue figures point to a successful implementation \(europa.eu\)](#)] (Νέοι κανόνες ΦΠΑ της ΕΕ για το ηλεκτρονικό εμπόριο: Τα επικαιροποιημένα αριθμητικά στοιχεία για τα έσοδα υποδηλώνουν επιτυχή εφαρμογή).

ΕΕ και τη λειτουργία της ενιαίας αγοράς. Στο πλαίσιο της προσπάθειας για μια Ένωση της ισότητας, είναι σημαντικό η ισότητα και η απαγόρευση των διακρίσεων να γίνονται σεβαστές σε ολόκληρη την ΕΕ και οι πολίτες να μπορούν να επωφελούνται από το ίδιο επίπεδο προστασίας των δικαιωμάτων τους οπουδήποτε και αν ζουν στην ΕΕ.

Προστασία της ιθαγένειας της ΕΕ

Τα προγράμματα χορήγησης υπηκοότητας σε επενδυτές («χρυσό διαβατήριο») σε ορισμένα κράτη μέλη έχουν προκαλέσει μεγάλη ανησυχία τα τελευταία έτη. Η συστηματική χορήγηση εθνικότητας και, ως εκ τούτου, ιθαγένειας της ΕΕ, με αντάλλαγμα προκαθορισμένη πληρωμή και χωρίς πραγματικό δεσμό με ένα κράτος μέλος, παραβιάζει την έννοια της ιθαγένειας της ΕΕ, καθώς και την αρχή της ειλικρινούς συνεργασίας. Δημιουργεί επίσης σοβαρούς κινδύνους όσον αφορά την ασφάλεια, τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, τη φοροδιαφυγή και τη διαφθορά. Για να παραμείνει σταθερή η θέση ότι η ιθαγένεια της ΕΕ δεν είναι προς πώληση και ότι κάθε υφιστάμενο πρόγραμμα χορήγησης ιθαγένειας σε επενδυτές θα πρέπει να καταργηθεί χωρίς καθυστέρηση, η Επιτροπή κίνησε πρωτοφανείς διαδικασίες επί παραβάσει κατά δύο κρατών μελών και τελικά παρέπεμψε ένα απ' αυτά στο Δικαστήριο. Επιπλέον, η Επιτροπή βρίσκεται σε επαφή με ένα άλλο κράτος μέλος, το οποίο έχει στο μεταξύ καταργήσει το δικό του πρόγραμμα χορήγησης ιθαγένειας σε επενδυτές.

Προάσπιση της ισότητας και της απαγόρευσης των διακρίσεων

Ο σεβασμός της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και της ισότητας αποτελούν βασικές αξίες της ΕΕ, οι οποίες κατοχυρώνονται στο άρθρο 2 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Οι αξίες αυτές δεν είναι απλώς πρότυπα δεοντολογίας, αλλά θεμελιώδη δικαιώματα που κατοχυρώνονται στον Χάρτη¹⁶ και στις γενικές αρχές του δικαίου της ΕΕ. Η Επιτροπή έλαβε μέτρα για την προστασία των δικαιωμάτων των ΛΟΑΤΚΙ+ και, τελικά, παρέπεμψε ένα κράτος μέλος στο Δικαστήριο σχετικά με την εθνική νομοθεσία που εισάγει διακρίσεις σε βάρος ατόμων με βάση τον γενετήσιο προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου τους.

Όσον αφορά την ισότητα των φύλων, και ειδικότερα στον τομέα της κοινωνικής ασφάλισης, η Επιτροπή έλαβε μέτρα κατά κράτους μέλους για τη συνταξιοδοτική νομοθεσία του, η οποία εισάγει έμμεσα διακρίσεις σε βάρος των γυναικών κατά τον υπολογισμό της περιόδου καταβολής εισφορών που απαιτείται για τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος.

Προάσπιση της ελευθερίας των μέσων μαζικής επικοινωνίας

Η διασφάλιση της ελευθερίας των μέσων μαζικής επικοινωνίας και της ελευθερίας του λόγου αποτελεί το θεμέλιο μιας ανοικτής, δημοκρατικής και βιώσιμης ψηφιακής κοινωνίας. Οι πάροχοι υπηρεσιών μέσων μαζικής επικοινωνίας πρέπει να είναι σε θέση να έχουν πρόσβαση στην αγορά υπό όρους που δεν εισάγουν διακρίσεις, είναι αναλογικοί και αντικειμενικά αιτιολογημένοι, ώστε να μπορούν να εργάζονται ελεύθερα και ανεξάρτητα

¹⁶ Το δικαίωμα στην απαγόρευση των διακρίσεων κατοχυρώνεται στον Χάρτη, ο οποίος απαγορεύει τις διακρίσεις για οποιονδήποτε λόγο.

παντού στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η Επιτροπή παρέπεμψε ένα κράτος μέλος στο Δικαστήριο για παραβίαση των κανόνων της εσωτερικής αγοράς τηλεπικοινωνιών και για παραβίαση της ελευθερίας του λόγου, όπως κατοχυρώνεται στον Χάρτη.

Υποστήριξη της νόμιμης μετανάστευσης και της ίσης μεταχείρισης των υπηκόων τρίτων χωρών

Ταυτόχρονα, η προσέλκυση ταλέντων από τρίτες χώρες εμπλουτίζει την κοινωνία μας και ωφελεί τις οικονομίες μας. Οι κανόνες της ΕΕ προβλέπουν κοινούς όρους εισόδου και διαμονής για ορισμένες κατηγορίες υπηκόων τρίτων χωρών, καθώς και ίση μεταχείριση με τους πολίτες της ΕΕ σε διάφορους τομείς. Η Επιτροπή έλαβε μέτρα κατά αρκετών κρατών μελών για τη θέσπιση αδικαιολόγητων εμποδίων για τους υπηκόους τρίτων χωρών όσον αφορά την πρόσβαση σε θέσεις εργασίας και την άσκηση δραστηριότητας αυτοαπασχολούμενου. Η Επιτροπή κίνησε επίσης διαδικασίες επί παραβάσει για υπερβολικές επιβαρύνσεις κατά την επεξεργασία των αδειών της ΕΕ¹⁷. Ως εκ τούτου, αρκετά κράτη μέλη τροποποίησαν την εθνική τους νομοθεσία για να συμμορφωθούν με το δίκαιο της ΕΕ, καθιστώντας ευκολότερη και ελκυστικότερη τη διαμονή και την εργασία στην Ευρώπη για τους ειδικευμένους υπηκόους τρίτων χωρών.

Καταπολέμηση της ρατσιστικής και ξενοφοβικής ρητορικής μίσους και των εγκλημάτων μίσους

Η ρητορική μίσους και τα εγκλήματα μίσους δεν βλάπτουν μόνο τα θιγόμενα άτομα και την κοινωνία γενικότερα, αλλά και στρέφονται στο επίκεντρο των αξιών της ΕΕ. Το κλειδί για την επίτευξη αποτελεσματικής επιβολής είναι η επιτάχυνση της εφαρμογής της απόφασης-πλαίσιου του 2008 για την καταπολέμηση της ρητορικής μίσους και των εγκλημάτων μίσους¹⁸. Η Επιτροπή είναι αποφασισμένη να διασφαλίσει την αποτελεσματική ποινικοποίηση της ρητορικής μίσους και των εγκλημάτων μίσους και η στρατηγική αυτή έχει οδηγήσει σε σημαντική πρόοδο όσον αφορά την εφαρμογή της σε όλα τα κράτη μέλη. Από την άποψη αυτήν, η πρόθεσή της να προχωρήσει σε διαδικασίες επί παραβάσει, όπου είναι απαραίτητο, επιβεβαιώθηκε εκ νέου στο σχέδιο δράσης της ΕΕ για την καταπολέμηση του ρατσισμού¹⁹. Ύστερα από σειρά διαδικασιών επί παραβάσει που κινήθηκαν μεταξύ του 2020 και του 2021, αρκετά κράτη μέλη έχουν κινήσει διαδικασίες για την τροποποίηση της νομοθεσίας τους ή έχουν ήδη εγκρίνει νέες νομοθετικές αλλαγές. Για παράδειγμα, οι τροποποιήσεις που εγκρίθηκαν σε ένα κράτος μέλος ενισχύουν την ποινικοποίηση και τη δίωξη αδικημάτων ρητορικής μίσους και εγκλημάτων μίσους και βελτιώνουν την προστασία των μειονοτήτων από τα εγκλήματα αυτά.

Συνδυασμός δυνάμεων για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας

¹⁷ https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/migration-and-asylum/legal-migration-and-integration/work/single-permit-work_el.

¹⁸ Απόφαση-πλαίσιο 2008/913/ΔΕΥ, της 28ης Νοεμβρίου 2008, για την καταπολέμηση ορισμένων μορφών και εκδηλώσεων ρατσισμού και ξενοφοβίας μέσω του ποινικού δικαίου.

¹⁹ Ανακοίνωση της Επιτροπής «Μια Ένωση ισότητας: Σχέδιο δράσης της ΕΕ για την καταπολέμηση του ρατσισμού 2020-2025» [COM(2020) 565 final].

Οι τρομοκρατικές πράξεις συνιστούν μία από τις σοβαρότερες παραβιάσεις των θεμελιωδών ελευθεριών στις οποίες βασίζεται η Ένωση. Οι τρομοκρατικές επιθέσεις στα κράτη μέλη της ΕΕ υπενθύμισαν έντονα ότι η αστυνομία και οι εισαγγελείς χρειάζονται καλύτερα εργαλεία για την πρόληψη και την καταπολέμηση των τρομοκρατικών εγκλημάτων. Η οδηγία του 2017 για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας²⁰ αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο της απάντησης της ποινικής δικαιοσύνης των κρατών μελών ενάντια στην τρομοκρατία και βασικό μέρος του πλαισίου της ΕΕ για την Ένωση Ασφάλειας. Η Επιτροπή κίνησε διαδικασίες κατά αρκετών κρατών μελών για να διασφαλίσει ότι πληρούνται οι νομικές προϋποθέσεις που επιτρέπουν στις εθνικές αρχές να συνεργάζονται και να ανταλλάσσουν πληροφορίες σχετικά με τρομοκρατικές απειλές.

III. ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΤΗΣ ΕΕ: ΜΙΑ ΣΥΝΔΥΑΣΜΕΝΗ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ

Η Επιτροπή επιβλέπει την τήρηση του δικαίου της ΕΕ από τα κράτη μέλη και χρησιμοποιεί διάφορα εργαλεία για την προώθηση και την επιβολή της ορθής εφαρμογής του, συμπεριλαμβανομένων των διαδικασιών επί παραβάσει. Ωστόσο, η αποτελεσματική εφαρμογή και επιβολή στην πράξη απαιτεί και αρκετούς άλλους παράγοντες να διαδραματίσουν τον ρόλο τους. Η επιβολή αφορά τη συνεργασία και τη σύμπραξη με τα κράτη μέλη σε πρώτη φάση, καθώς και με εξειδικευμένες αρχές όπως οι αρχές προστασίας των καταναλωτών ή των δεδομένων, οι αρχές ανταγωνισμού και οι ρυθμιστικές αρχές, οι ΜΚΟ, οι επιχειρήσεις και το κοινό. Για την αποτελεσματική λειτουργία του συστήματος, χρειάζεται τόσο η πλήρης δέσμευση των εθνικών αρχών που είναι αρμόδιες για την ορθή εφαρμογή και επιβολή του δικαίου, όσο και η συμμετοχή του κοινού, της κοινωνίας των πολιτών, των επιχειρήσεων και άλλων παραγόντων για τον εντοπισμό πιθανών παραβιάσεων.

Τα **εθνικά δικαστήρια** είναι δικαστήρια της ΕΕ κατά την εφαρμογή του δικαίου της ΕΕ και διαδραματίζουν ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο στην αλυσίδα επιβολής. Όταν θίγονται δικαιώματα πολιτών ή επιχειρήσεων της ΕΕ εντός των κρατών μελών, πρέπει να τους παρέχεται πρόσβαση σε ταχεία και πραγματική εθνική έννομη προστασία, σύμφωνα με την αρχή της πραγματικής δικαστικής προστασίας²¹. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο πρέπει να είναι ανεξάρτητα, αμερόληπτα και θεσμοθετημένα.

Ταυτόχρονα, τα δικαστήρια των κρατών μελών έχουν το δικαίωμα, και σε ορισμένες περιπτώσεις ακόμα και την υποχρέωση, να υποβάλλουν ερωτήματα στο Δικαστήριο σε περίπτωση που δεν είναι βέβαια για τον τρόπο ερμηνείας ή εφαρμογής του δικαίου της ΕΕ. Ο διάλογος αυτός μέσω προδικαστικής παραπομπής στο Δικαστήριο είναι απαραίτητος για την ομοιόμορφη εφαρμογή του δικαίου της ΕΕ, με βάση την αρχή της υπεροχής του δικαίου της

²⁰ Οδηγία (ΕΕ) 2017/541, της 15ης Μαρτίου 2017, για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας.

²¹ Βλ. ιδίως άρθρο 19 παράγραφος 1 δεύτερο εδάφιο της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση και άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων.

ΕΕ, και για την προάσπιση των δικαιωμάτων των πολιτών²². Η Επιτροπή κάνει συστηματικά χρήση του δικαιώματός της να υποβάλλει παρατηρήσεις σε όλες τις διαδικασίες προδικαστικών ερωτημάτων ενώπιον του Δικαστηρίου²³. Σε περίπτωση που το Δικαστήριο διαπιστώσει παραβίαση του δικαίου της Ένωσης, το αιτούν δικαστήριο έχει την υποχρέωση να θεραπεύσει την εν λόγω παραβίαση στη συγκεκριμένη υπόθεση της οποίας έχει επιληφθεί.

Επιπλέον, η Επιτροπή όχι μόνο παρακολουθεί τη συμμόρφωση του εκάστοτε κράτους μέλους με την απόφαση, αλλά και διασφαλίζει ότι όλα τα άλλα κράτη μέλη εφαρμόζουν εξίσου το πρότυπο που έχει ορίσει το Δικαστήριο. Ως εκ τούτου, η αύξηση του αριθμού των προδικαστικών αποφάσεων με την πάροδο του χρόνου²⁴ και οι παρεμβάσεις της Επιτροπής σ' αυτές τις υποθέσεις συνέβαλαν σημαντικά στην ενίσχυση της επιβολής του δικαίου της ΕΕ στα κράτη μέλη. Επιπλέον, η Επιτροπή έχει κινήσει διαδικασίες επί παραβάσει για παραβάσεις που θίγουν τις αρχές της αυτονομίας, της υπεροχής, της αποτελεσματικότητας και της ομοιόμορφης εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης, καθώς και τον σεβασμό της εξουσίας του Δικαστηρίου.

Η Επιτροπή εφαρμόζει τη στρατηγική για την ευρωπαϊκή δικαστική κατάρτιση²⁵ προκειμένου να διασφαλίσει ότι οι **επαγγελματίες του τομέα απονομής δικαιοσύνης**, όπως οι δικαστές, οι εισαγγελείς, οι δικηγόροι και άλλα επαγγέλματα που εμπλέκονται στην απονομή της δικαιοσύνης, γνωρίζουν το δίκαιο της ΕΕ και τα μέσα δικαστικής συνεργασίας της ΕΕ και διαθέτουν τις κατάλληλες δεξιότητες για την προάσπιση του κράτους δικαίου και την ορθή και συνεκτική εφαρμογή του δικαίου της ΕΕ στη χώρα τους.

Πρώθηση της εφαρμογής των φορολογικών κανόνων της ΕΕ μέσω παρέμβασης σε προδικαστικές αποφάσεις

Στον τομέα της φορολογίας, οι προδικαστικές αποφάσεις αποτελούν βασικό μέσο για να διασφαλίσει η Επιτροπή την ορθή εφαρμογή του δικαίου της ΕΕ.

Όσον αφορά την **άμεση φορολογία**, οι προδικαστικές αποφάσεις αφορούν συγκεκριμένα διασυννοριακά εμπόδια στην ελεύθερη κυκλοφορία, τα οποία προκαλούνται από τα εθνικά φορολογικά συστήματα. Για παράδειγμα, το Δικαστήριο έκρινε σε προδικαστική απόφαση ότι οι πολίτες που χορηγούν χρήματα σε φιλανθρωπική οργάνωση σε άλλο κράτος μέλος θα πρέπει να απολαμβάνουν την ίδια φορολογική ελάφρυνση με εκείνη που θα

²² Οι περιπτώσεις εθνικών κανόνων ή πρακτικών που παρεμποδίζουν τη διαδικασία έκδοσης προδικαστικών αποφάσεων, για παράδειγμα, επειδή οι δικαστές μπορούν να υπέχουν πειθαρχική ευθύνη για την υποβολή προδικαστικής παραπομπής ή για την εφαρμογή του δικαίου της ΕΕ, όπως ερμηνεύεται από το Δικαστήριο, ή όταν τα εθνικά δικαστήρια κωλύονται να αναγνωρίσουν την υπεροχή του δικαίου της ΕΕ, έχουν συστηματικό αντίκτυπο στην επιβολή του δικαίου της ΕΕ.

²³ Σε θέματα ανταγωνισμού και κρατικών ενισχύσεων, η Επιτροπή παρέχει τακτικά βοήθεια και παρεμβαίνει σε εθνικές δικαστικές διαδικασίες.

²⁴ Ο αριθμός των προδικαστικών αποφάσεων αυξήθηκε σημαντικά τα τελευταία 10 έτη, με 567 αιτήσεις για την έκδοση προδικαστικών αποφάσεων το 2021, σε σύγκριση με 385 το 2010.

²⁵ Ανακοίνωση της Επιτροπής «Διασφάλιση της δικαιοσύνης στην ΕΕ — Στρατηγική για την ευρωπαϊκή δικαστική κατάρτιση 2021-2024» [COM(2020) 713 final].

απολάμβαναν σε περίπτωση που χορηγούσαν χρήματα σε ανάλογη φιλανθρωπική οργάνωση στο δικό τους κράτος μέλος²⁶.

Στον τομέα της **έμμεσης φορολογίας**, οι προδικαστικές αποφάσεις, ακολουθούμενες από διάλογο μεταξύ της Επιτροπής και των κρατών μελών, ώθησαν τα κράτη μέλη να τροποποιήσουν τη νομοθεσία τους. Αυτό συνέβη για ένα κράτος μέλος όσον αφορά τη χρήση οχημάτων με αλλοδαπές πινακίδες κυκλοφορίας²⁷ και για ένα **άλλο κράτος μέλος** όσον αφορά τους περιοριστικούς όρους για τους κανόνες ΦΠΑ²⁸.

Τα **εθνικά κοινοβούλια** μπορούν επίσης να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο, και συγκεκριμένα να συνεργαστούν με τις εθνικές κυβερνήσεις για τη θέσπιση νόμων για τη μεταφορά των οδηγιών της ΕΕ στο εθνικό δίκαιο και την εφαρμογή ορισμένων κανονισμών μέσω του εθνικού δικαίου. Η Επιτροπή υιοθέτησε αυστηρή γραμμή όσον αφορά τη μη μεταφορά των οδηγιών στο εθνικό δίκαιο, αξιοποιώντας πλήρως τις δυνατότητες του μέσου του άρθρου 260 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ που θεσπίστηκε με τη Συνθήκη της Λισαβόνας: η Επιτροπή ανοίγει αυτόματα υποθέσεις και ζητεί συστηματικά από το Δικαστήριο να επιβάλλει οικονομικές κυρώσεις όταν τα κράτη μέλη δεν μεταφέρουν εγκαίρως τις οδηγίες στο εθνικό τους δίκαιο. Η προσέγγιση αυτή είχε σημαντικό αντίκτυπο και οι υποθέσεις μη κοινοποίησης, τις οποίες η Επιτροπή αναγκάστηκε να παραπέμψει στο Δικαστήριο, έχουν μειωθεί περισσότερο από το ήμισυ μετά την έναρξη ισχύος της Συνθήκης της Λισαβόνας. Ωστόσο, παραμένει υψηλός ο αριθμός των διαδικασιών επί παραβάσει που κινήθηκαν επειδή τα κράτη μέλη δεν έχουν κοινοποιήσει στην Επιτροπή τα οικεία μέτρα μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο εντός της προθεσμίας που ορίζεται στις οδηγίες της ΕΕ. Οι εθνικοί νομοθέτες διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στη διασφάλιση της έγκαιρης και πλήρους μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο: κατά την κοινοποίηση των μέτρων μεταφοράς στην Επιτροπή, τα κράτη μέλη πρέπει να εξηγούν με σαφή και διαφανή τρόπο τον τρόπο μεταφοράς κάθε διάταξης μιας οδηγίας στο εθνικό δίκαιο²⁹.

Άλλοι βασικοί φορείς με σημαντικό ρόλο στην επιβολή του δικαίου της ΕΕ είναι οι τομεακοί ρυθμιστικοί φορείς, οι φορείς επιθεώρησης και επιβολής, οι εθνικές και περιφερειακές εποπτικές αρχές, οι εισαγγελείς, οι εθνικοί διαμεσολαβητές και οι φορείς ισότητας. Η Επιτροπή επικεντρώνει τη δράση της για την επιβολή της νομοθεσίας στη διασφάλιση ότι οι εθνικές αρχές είναι επαρκώς εξοπλισμένες και ικανές να εκτελούν τα καθήκοντά τους, εξετάζοντας τις συγκρούσεις συμφερόντων, την ανεξαρτησία³⁰ και τη στελέχωση των εν

²⁶ Απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση C-318/07, Persche.

²⁷ Απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση C-274/20, GN και WX κατά Prefettura di Massa Carrara — Ufficio Territoriale del Governo di Massa Carrara.

²⁸ Απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση C-335/19, E. Sp. z o.o. Sp. k. κατά Minister Finansów.

²⁹ Στην απόφασή του στην υπόθεση C-543/17, Επιτροπή κατά Βελγίου, το Δικαστήριο διευκρίνισε ότι τα κράτη μέλη έχουν την υποχρέωση να παρέχουν στην Επιτροπή επαρκώς σαφείς και ακριβείς πληροφορίες σχετικά με το ποιες διατάξεις του εθνικού δικαίου μεταφέρουν την οδηγία.

³⁰ Αυτό ισχύει, για παράδειγμα, για την ανεξαρτησία των εθνικών ρυθμιστικών αρχών στον τομέα της ενέργειας, η οποία αποτελεί βασική αρχή της τρίτης δέσμης μέτρων για την ενέργεια και είναι επίσης κρίσιμης σημασίας για τη διασφάλιση αποτελεσματικής προστασίας των καταναλωτών, όπως επιβεβαιώθηκε από το Δικαστήριο (υπόθεση C-718/18, Επιτροπή κατά Γερμανίας).

λόγω αρχών. Η Επιτροπή στηρίζει επίσης ενεργά τις προσπάθειες εφαρμογής των κρατών μελών με τεχνική και χρηματοδοτική στήριξη, καθώς και με εμπειρογνώσια που υποστηρίζει τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις³¹, καθώς και εξειδικευμένα προγράμματα κατάρτισης³². Για παράδειγμα, η Επιτροπή έχει παράσχει επιχορηγήσεις στις εθνικές εποπτικές αρχές προστασίας δεδομένων για να τις συνδράμει στο έργο τους για την επιβολή του γενικού κανονισμού για την προστασία δεδομένων³³. Η Επιτροπή κίνησε επίσης διαδικασίες επί παραβάσει κατά των κρατών μελών για να διασφαλίσει ότι οι εν λόγω αρχές είναι ανεξάρτητες και διαθέτουν τις απαραίτητες εξουσίες για την επιβολή κυρώσεων για παραβάσεις του εν λόγω κανονισμού.

Ειδικές πρωτοβουλίες της ΕΕ έχουν επίσης βοηθήσει, με διασυνοριακούς μηχανισμούς προσφυγής, όπως το SOLVIT, η ευρωπαϊκή διαδικασία μικροδιαφορών ή η ευρωπαϊκή ηλεκτρονική επίλυση διαφορών. Στον χρηματοπιστωτικό τομέα, οι τρεις ευρωπαϊκές εποπτικές αρχές³⁴ έχουν την εξουσία να διενεργούν ελέγχους των εθνικών αρμόδιων αρχών για την αξιολόγηση της σύγκλισης των εθνικών διατάξεων που θεσπίζονται κατά την εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης. Είναι επίσης αρμόδιες να διερευνούν και να αναλαμβάνουν δράση σε περίπτωση που οι εθνικές αρμόδιες αρχές δεν συμμορφώνονται με τις υποχρεώσεις τους που απορρέουν από το δίκαιο της ΕΕ. Αυτό συμβάλλει στη διασφάλιση της συνεπούς και αποτελεσματικής εφαρμογής του δικαίου της ΕΕ στον χρηματοπιστωτικό τομέα.

Ο ρόλος των Ευρωπαϊκών Κέντρων Καταναλωτών³⁵ στην επιβολή της νομοθεσίας για την προστασία των καταναλωτών

Τα **Ευρωπαϊκά Κέντρα Καταναλωτών** είναι καίριας σημασίας για τον εντοπισμό και τη λήψη μέτρων κατά πιθανών εκτεταμένων παραβάσεων της νομοθεσίας για την προστασία των καταναλωτών. Σ' αυτά περιλαμβάνονται μέτρα που διασφαλίζουν ότι τα επιγραμμικά συστήματα κράτησης καταλύματος είναι απαλλαγμένα από τεχνικές χειραγώγησης, όπως η απόκρυψη χορηγιών στην κατάταξη, η αδικαιολόγητη πίεση χρόνου στους χρήστες ή η εσφαλμένη παρουσίαση των εκπτώσεων.

Το 2020, ύστερα από **διάλογο με την Επιτροπή και τις εθνικές αρχές**, οι κορυφαίες

³¹ Για παράδειγμα, μέσω του Μέσου Τεχνικής Υποστήριξης και του εργαλείου TAIEX-EIR Peer-to-peer.

³² Για παράδειγμα, η Επιτροπή έχει αναπτύξει δέσμη κατάρτισης στο ενωσιακό περιβαλλοντικό δίκαιο (https://ec.europa.eu/environment/legal/law/training_package.htm).

³³ Κανονισμός (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Απριλίου 2016, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της οδηγίας 95/46/ΕΚ (Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων).

³⁴ Η Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών (ΕΑΤ), η Ευρωπαϊκή Αρχή Κινητών Αξιών και Αγορών (ΕΣΜΑ) και η Ευρωπαϊκή Αρχή Ασφαλίσεων και Επαγγελματικών Συντάξεων (ΕΙΟΡΑ).

³⁵ Το Δίκτυο Ευρωπαϊκών Κέντρων Καταναλωτών (ECC NET) συνδέει τις εθνικές αρχές που είναι αρμόδιες για την επιβολή της νομοθεσίας της ΕΕ για την προστασία των καταναλωτών (https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/consumer-rights-and-complaints/resolve-your-consumer-complaint/european-consumer-centres-network-ecc-net_el). Η συνεργασία σ' αυτόν τον τομέα καλύπτει τους κανόνες για τους καταναλωτές σε διάφορους τομείς, όπως οι αθέμιτες εμπορικές πρακτικές, το ηλεκτρονικό εμπόριο, ο γεωγραφικός αποκλεισμός, οι οργανωμένες διακοπές, οι επιγραμμικές πωλήσεις και τα δικαιώματα των επιβατών.

πλατφόρμες κράτησης καταλυμάτων προέβησαν σε αλλαγές στον τρόπο με τον οποίο παρουσιάζουν προσφορές, εκπτώσεις και τιμές στους καταναλωτές, ώστε οι χρήστες να είναι σε θέση να προβαίνουν σε τεκμηριωμένες συγκρίσεις σύμφωνα με τις απαιτήσεις της νομοθεσίας της ΕΕ για την προστασία των καταναλωτών. Αυτό περιλάμβανε την αποφυγή της παρουσίασης προσφοράς ως χρονικά περιορισμένης, εάν η ίδια τιμή παρέμενε διαθέσιμη και στη συνέχεια, και την αποσαφήνιση του τρόπου κατάταξης των αποτελεσμάτων. Ένας παρόμοιος διάλογος είχε ως αποτέλεσμα μια σημαντική επιγραμματική αγορά να εναρμονίσει τις πρακτικές ακύρωσής της με τους κανόνες της ΕΕ για την προστασία των καταναλωτών το 2022. Αυτό διευκολύνει πολύ περισσότερο τους καταναλωτές να ακυρώσουν την εγγραφή τους από υπηρεσίες πρόσθετου τέλους απ' ό,τι συνέβαινε μέχρι σήμερα, καθώς θα χρειάζονται μόνο δύο κλικ με ένα εμφανές και σαφές «κουμπί ακύρωσης».

Κατάρτιση των ΜΜΕ στο δίκαιο του καταναλωτή

Το έργο «Consumer Law Ready»³⁶ είναι ένα πανευρωπαϊκό πρόγραμμα κατάρτισης σχετικά με το δίκαιο του καταναλωτή για τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις. Ένας επικεφαλής εκπαιδευτής που διορίζεται σε κάθε κράτος μέλος παρέχει κατάρτιση σε ενδιαμέσους φορείς οι οποίοι στη συνέχεια εκπαιδεύουν ΜΜΕ. Αυτό θα συμβάλει στην ελαχιστοποίηση των παραβάσεων και στην αύξηση της ευαισθητοποίησης σχετικά με τον τρόπο λειτουργίας της νομοθεσίας της ΕΕ για την προστασία των καταναλωτών.

IV. ΕΞΥΠΝΗ ΕΠΙΒΟΛΗ — ΠΡΟΛΗΨΗ ΕΞΑΡΧΗΣ ΤΩΝ ΠΑΡΑΒΙΑΣΕΩΝ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΤΗΣ ΕΕ

Για την πρόβλεψη και την αποφυγή επέλευσης παραβιάσεων, λαμβάνονται ήδη υπόψη τα ζητήματα εφαρμογής και επιβολής όταν η Επιτροπή σχεδιάζει προτάσεις για τη νομοθεσία της ΕΕ. Οι στρατηγικές εφαρμογής³⁷ που καταρτίζει η Επιτροπή σε συνεργασία με τις εθνικές διοικήσεις συμβάλλουν στον προσδιορισμό των κύριων προκλήσεων που αντιμετωπίζουν τα κράτη μέλη κατά τη μεταφορά και την εφαρμογή της νομοθεσίας της ΕΕ και καθορίζουν τα εργαλεία που χρησιμοποιεί η Επιτροπή για τη στήριξη της συμμόρφωσης.

Παροχή βοήθειας στα κράτη μέλη ώστε να προετοιμαστούν για την εφαρμογή

Ο κανονισμός για την αξιολόγηση των τεχνολογιών υγείας³⁸ αποσκοπεί στη βελτίωση της πρόσβασης των ασθενών της ΕΕ σε καινοτόμες τεχνολογίες στον τομέα της υγείας, όπως σε σχέση με τα φάρμακα και τα ιατροτεχνολογικά προϊόντα. Η Επιτροπή δημοσίευσε κυλιόμενο πρόγραμμα³⁹ για την υποστήριξη των εθνικών αρχών, των φορέων ανάπτυξης

³⁶ <http://www.consumerlawready.eu/>

³⁷ Κατευθυντήριες γραμμές για τη βελτίωση της νομοθεσίας της 3.11.2021, https://ec.europa.eu/info/law/law-making-process/planning-and-proposing-law/better-regulation-why-and-how/better-regulation-guidelines-and-toolbox_el.

³⁸ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/2282, της 15ης Δεκεμβρίου 2021, σχετικά με την αξιολόγηση των τεχνολογιών υγείας.

³⁹ https://health.ec.europa.eu/system/files/2022-05/hta_htar_rolling-plan_en.pdf.

τεχνολογιών υγείας και των ενδιαφερόμενων μερών κατά την εφαρμογή της εν λόγω νομοθεσίας μόλις αυτή αρχίσει να εφαρμόζεται το 2025.

Για την αποφυγή αποκλιουσών ερμηνειών του νεοεκδοθέντος δικαίου της ΕΕ και την προώθηση της κοινής κατανόησης των υφιστάμενων κανόνων, η Επιτροπή παρέχει πρακτική καθοδήγηση⁴⁰ στα κράτη μέλη, στις επιχειρήσεις, στα ενδιαφερόμενα μέρη και στο κοινό σχετικά με τον τρόπο κατανόησης και εφαρμογής συγκεκριμένων πτυχών του δικαίου της ΕΕ.

Η εν λόγω καθοδήγηση μπορεί, για παράδειγμα, να λάβει τη μορφή κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με την ερμηνεία και την εφαρμογή του δικαίου της ΕΕ ή τη μορφή «Συχνών ερωτήσεων» που δημοσιεύονται στο διαδίκτυο. Έχουν εκδοθεί σε όλους τους σημαντικούς τομείς πολιτικής. Ειδικότερα, η Επιτροπή χρησιμοποιεί κατευθυντήριες γραμμές για να συνοδεύσει τα κράτη μέλη μέσω της διαδικασίας μεταφοράς των οδηγιών στο εθνικό δίκαιο και της εφαρμογής των κανονισμών, η οποία συνήθως αρχίζει αμέσως μετά την έκδοση μιας πράξης, καθώς και για να ενοποιήσει τη νομολογία του Δικαστηρίου⁴¹.

Καθοδήγηση της Επιτροπής για την πρακτική εφαρμογή της νομοθεσίας

Η καθοδήγηση της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 17 της **οδηγίας για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας**⁴² υποστηρίζει τη συνεπή εφαρμογή των νέων κανόνων για τις πλατφόρμες ανταλλαγής περιεχομένου σε όλα τα κράτη μέλη. Η καθοδήγηση αποτελεί πρακτικό έγγραφο για την αποσαφήνιση της κατάστασης των χρηστών και των κατόχων δικαιωμάτων σχετικά με το τι μπορεί και τι δεν μπορεί να αναφορτωθεί χωρίς τη συγκατάθεση του κατόχου των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, καθώς και πότε μπορεί να ζητηθεί από τις πλατφόρμες να αφαιρέσουν ή να επανεξετάσουν περιεχόμενο που αναφορτώνεται από τους χρήστες.

Μετά την έγκριση της **δέσμης μέτρων για την κινητικότητα**⁴³, η Επιτροπή εξέδωσε έγγραφα καθοδήγησης με τη μορφή «Ερωτήσεων και απαντήσεων» και καθοδηγητικών σημειωμάτων σχετικά με την ερμηνεία διαφόρων συνόλων νέων κανόνων που αφορούν ιδίως τον χρόνο οδήγησης⁴⁴, την απόσπαση οδηγών⁴⁵, τους ευφυείς ταχογράφους⁴⁶ και την υποχρέωση επιστροφής των οχημάτων στο επιχειρησιακό κέντρο⁴⁷, ώστε να βοηθήσει τα

⁴⁰ Η τελική και έγκυρη ερμηνεία του δικαίου της ΕΕ μπορεί να παρασχεθεί μόνον από το Δικαστήριο.

⁴¹ Για παράδειγμα, η Επιτροπή έχει εκδώσει διάφορες γενικές ερμηνευτικές κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις οδηγίες για την προστασία της φύσης, https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/guidance_en.htm.

⁴² Οδηγία (ΕΕ) 2019/790, της 17ης Απριλίου 2019, για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας και τα συγγενικά δικαιώματα στην ψηφιακή ενιαία αγορά.

⁴³ https://transport.ec.europa.eu/transport-modes/road/mobility-package-i_el.

⁴⁴ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 561/2006, της 15ης Μαρτίου 2006, για την εναρμόνιση ορισμένων κοινωνικών διατάξεων στον τομέα των οδικών μεταφορών.

⁴⁵ Οδηγία (ΕΕ) 2020/1057, της 15ης Ιουλίου 2020, για τη θέσπιση ειδικών κανόνων σχετικά με την οδηγία 96/71/ΕΚ και την οδηγία 2014/67/ΕΕ για την απόσπαση οδηγών στον τομέα των οδικών μεταφορών.

⁴⁶ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 165/2014, της 4ης Φεβρουαρίου 2014, για τους ταχογράφους στον τομέα των οδικών μεταφορών.

⁴⁷ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1071/2009, της 21ης Οκτωβρίου 2009, σχετικά με τη θέσπιση κοινών κανόνων όσον αφορά τους όρους που πρέπει να πληρούνται για την άσκηση του επαγγέλματος του οδικού μεταφορέα.

ενδιαφερόμενα μέρη να εφαρμόσουν ορθά τους εν λόγω κανόνες και τα κράτη μέλη να τους μεταφέρουν στο εθνικό τους δίκαιο και να τους επιβάλλουν με συνέπεια.

Η Επιτροπή αναπτύσσει επίσης ευρύ φάσμα άλλων *εργαλείων που βασίζονται στις συνεδριάσεις*, όπως επιτροπές, δίκτυα, ομάδες εμπειρογνομόνων και εργαστήρια, για την προώθηση της αποτελεσματικής εφαρμογής του δικαίου της ΕΕ σε όλους τους τομείς πολιτικής. Οι ομάδες αυτές παρέχουν στα κράτη μέλη τη δυνατότητα να ανταλλάσσουν ορθές πρακτικές και να συζητούν τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν κατά την εφαρμογή της νομοθεσίας της ΕΕ. Στη συνέχεια, η Επιτροπή μπορεί να εντοπίζει τις δυσκολίες εφαρμογής σε πρώιμο στάδιο και να επεξεργάζεται πιθανά διορθωτικά μέτρα, συμπεριλαμβανομένης της χρήσης εργαλείων ΤΠ για την υποστήριξη αποδοτικότερης και αποτελεσματικότερης εφαρμογής. Ένα βασικό φόρουμ για τη βελτίωση της εφαρμογής και της επιβολής είναι η ειδική ομάδα για την επιβολή των κανόνων της ενιαίας αγοράς, η οποία συστάθηκε μετά τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου για τη βιομηχανική πολιτική το 2020⁴⁸. Βασικό μέρος των εργασιών της είναι η εξέταση των εμποδίων στην επιβολή των κανόνων της ενιαίας αγοράς και η εξεύρεση πρακτικών λύσεων.

Πρόληψη των εμποδίων στην ενιαία αγορά πριν από την υλοποίησή τους

Η οδηγία για τη διαφάνεια στην ενιαία αγορά⁴⁹ απαιτεί από τα κράτη μέλη να κοινοποιούν τα σχέδια εθνικών τεχνικών κανονισμών στην Επιτροπή, πριν από την έκδοσή τους, ώστε να αποφεύγεται η δημιουργία εμποδίων στην ενιαία αγορά. Αυτός ο μηχανισμός κοινοποίησης έχει οδηγήσει σε θετική πρακτική ανταλλαγής πληροφοριών, διαλόγου και συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών και της Επιτροπής, καθώς και μεταξύ των κρατών μελών. Ανταλλάσσει επίσης ορθές πρακτικές για την επίλυση κοινών προβλημάτων όσον αφορά τους τεχνικούς κανονισμούς, ιδίως σε τομείς που έχουν ρυθμιστεί πρόσφατα, όπως οι ψηφιακές υπηρεσίες και οι νέες τεχνολογίες. Ο μηχανισμός όχι μόνο κατόρθωσε να αποφύγει νέους κανόνες που παραβιάζουν το δίκαιο της ΕΕ, αλλά και να συμβάλει στην εφαρμογή της αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισης.

Στον τομέα των υπηρεσιών, η διαδικασία κοινοποίησης βάσει της οδηγίας για τις υπηρεσίες⁵⁰ αποσκοπεί στην πρόληψη της δημιουργίας αδικαιολόγητων κανονιστικών εμποδίων στην ενιαία αγορά. Η Επιτροπή ενθαρρύνει ενεργά τη διαφάνεια όσον αφορά τα μέτρα των κρατών μελών για τις υπηρεσίες και καταβάλλει συνεχείς προσπάθειες για την αύξηση της αποτελεσματικότητας της εν λόγω διαδικασίας κοινοποίησης.

Η οδηγία για τον έλεγχο αναλογικότητας αποτελεί ένα ακόμα εργαλείο που αποτρέπει

⁴⁸ https://single-market-economy.ec.europa.eu/single-market/single-market-enforcement-taskforce_el.

⁴⁹ Οδηγία (ΕΕ) 2015/1535, της 9ης Σεπτεμβρίου 2015, για την καθιέρωση μιας διαδικασίας πληροφόρησης στον τομέα των τεχνικών προδιαγραφών και των κανόνων σχετικά με τις υπηρεσίες της κοινωνίας των πληροφοριών (που κωδικοποιεί την οδηγία 98/34/ΕΚ).

⁵⁰ Οδηγία 2006/123/ΕΚ, της 12ης Δεκεμβρίου 2006, σχετικά με τις υπηρεσίες στην εσωτερική αγορά.

νέα εμπόδια στην ενιαία αγορά επαγγελματικών υπηρεσιών. Κάθε νέος εθνικός επαγγελματικός κανονισμός πρέπει να υπόκειται σε ενδελεχή αξιολόγηση και απαιτείται απόδειξη της αναλογικότητας πριν από την έγκρισή του.

Συνεργασία με τα κράτη μέλη για τη βελτίωση της επιβολής

Η ομάδα εμπειρογνομόνων της οδηγίας για την προσβασιμότητα στο διαδίκτυο (WADEX)⁵¹ συστάθηκε για να επικουρεί την Επιτροπή στην εφαρμογή της οδηγίας για την **προσβασιμότητα στο διαδίκτυο**⁵² και να παρέχει ένα φόρουμ για την ανταλλαγή ορθών πρακτικών και πείρας στον τομέα της προσβασιμότητας στο διαδίκτυο μεταξύ των κρατών μελών. Κατά την περίοδο 2020-2022 διοργανώθηκαν μηνιαία διαδικτυακά σεμινάρια, τα οποία συνέβαλαν στο να διασφαλιστεί ότι τα κράτη μέλη ακολούθησαν κοινή προσέγγιση και ότι οι πρώτες εκθέσεις των κρατών μελών σχετικά με την παρακολούθηση των ιστοτόπων και των εφαρμογών για φορητές συσκευές υποβλήθηκαν εγκαίρως και αποτελεσματικά. Σύμφωνα με τις εκθέσεις αυτές, κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου τα κράτη μέλη έλεγξαν περισσότερους από 10 000 ιστοτόπους και περισσότερες από 300 εφαρμογές για φορητές συσκευές. Η ενέργεια αυτή συνέβαλε στην αύξηση της ευαισθητοποίησης και στη βελτίωση της προσβασιμότητας του επιγραμμικού περιεχομένου του δημόσιου τομέα σε ιστοτόπους και εφαρμογές για φορητές συσκευές.

Χρήση εργαλείων ΤΠ για τη διευκόλυνση της συμμόρφωσης και της επιβολής

Το **σύστημα πληροφόρησης για την εσωτερική αγορά (IMI)**⁵³ είναι ένα επιγραμμικό εργαλείο ΤΠ που διευκολύνει τη διοικητική συνεργασία σχετικά με τη νομοθεσία για την ενιαία αγορά για τις δημόσιες διοικήσεις των κρατών μελών. Αυτό μπορεί να βοηθήσει το κοινό και τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε διασυνοριακό επίπεδο. Είναι φιλικό προς το περιβάλλον, ασφαλές και πολύγλωσσο, ενώ παράλληλα μειώνει τη διοικητική επιβάρυνση και στηρίζει 19 τομείς πολιτικής.

Μπορεί να προσαρμοστεί για την υποστήριξη συγκεκριμένων σκοπών. Για παράδειγμα, το 2022 δρομολογήθηκαν τρεις νέες ενότητες της Επιτροπής για τη διευκόλυνση της διασυνοριακής επιβολής των νέων κανόνων που θεσπίστηκαν με τη δέσμη μέτρων για την κινητικότητα, ιδίως όσον αφορά την απόσπαση οδηγών, την επιστροφή οδηγού και την επιστροφή οχήματος. Επιπλέον, η νέα δημόσια διεπαφή που συνδέεται με το IMI δημιουργήθηκε για να διευκολύνει τους οδικούς μεταφορείς να **υποβάλλουν δηλώσεις απόσπασης** στις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών στα οποία αποσπών τους οδηγούς τους. Οι οδικοί μεταφορείς σε ολόκληρη την Ευρώπη μπορούν πλέον να υποβάλλουν τη δήλωση απόσπασης εξ ολοκλήρου στο διαδίκτυο με πολύ απλό τρόπο, εξοικονομώντας χρόνο και χρήματα. Από την έναρξη λειτουργίας του συστήματος, έχουν υποβληθεί πάνω από 10 εκατομμύρια δηλώσεις απόσπασης.

⁵¹ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/el/node/9680>.

⁵² Οδηγία (ΕΕ) 2016/2102, της 26ης Οκτωβρίου 2016, για την προσβασιμότητα των ιστοτόπων και των εφαρμογών για φορητές συσκευές των οργανισμών του δημόσιου τομέα.

⁵³ https://ec.europa.eu/internal_market/imi-net/index_el.htm

Εκτός από τις επιτροπές και τις ομάδες εμπειρογνομώνων, η Επιτροπή διοργανώνει επίσης **διμερείς συναντήσεις με τα κράτη μέλη για την επανεξέταση της συμμόρφωσης σε έναν συγκεκριμένο τομέα πολιτικής**. Οι εν λόγω συναντήσεις περί συμμόρφωσης παρέχουν στην Επιτροπή και στο οικείο κράτος μέλος τη δυνατότητα να επανεξετάσουν όλες τις ανοικτές διαδικασίες επί παραβάσει και τις διαδικασίες EU Pilot στον συγκεκριμένο τομέα. Έχουν αποδειχθεί χρήσιμες για τον εντοπισμό και την επίλυση οριζόντιων ζητημάτων, την εξοικονόμηση χρόνου με την εξέταση πολλών υποθέσεων σε μία συνάντηση και την ανάπτυξη αμοιβαίας κατανόησης μεταξύ των εθνικών αρχών και των υπηρεσιών της Επιτροπής.

Σύνδεση των πολιτικών και της υποστήριξης της ΕΕ

Η χρηματοδοτική στήριξη από την ΕΕ έχει επίσης αποδειχθεί αποτελεσματικό εργαλείο για την ενθάρρυνση των κρατών μελών να πραγματοποιήσουν μεταρρυθμίσεις και, κατά περίπτωση, να επιταχύνουν την επίτευξη των στόχων που ορίζονται στο δίκαιο της ΕΕ. Η στήριξη αυτή περιλαμβάνει ευρωπαϊκά διαρθρωτικά και επενδυτικά ταμεία, όπως το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας, Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας ή τα Ταμεία πολιτικής συνοχής, χρηματοδότηση μέσω των προγραμμάτων «Τελωνεία» και Fiscalis, καθώς και επιχορηγήσεις και δάνεια στο πλαίσιο του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας⁵⁴ (ΜΑΑ).

Ο στόχος του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας είναι να μετριαστούν οι οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις της πανδημίας του κορονοϊού, να καταστούν οι ευρωπαϊκές οικονομίες και κοινωνίες περισσότερο βιώσιμες και ανθεκτικές και να είναι καλύτερα προετοιμασμένες για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση. Ο μηχανισμός είναι ένα προσωρινό μέσο ανάκαμψης. Παρέχει τη δυνατότητα στην Επιτροπή να αντλεί κεφάλαια για να βοηθήσει τα κράτη μέλη στην υλοποίηση μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων, οι οποίες περιλαμβάνονται στα οικεία εθνικά σχέδια, σύμφωνα με τις προτεραιότητες της ΕΕ, και οι οποίες αντιμετωπίζουν τις προκλήσεις που προσδιορίζονται στις ειδικές ανά χώρα συστάσεις στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου για τον συντονισμό της οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής. Μολονότι ο ΜΑΑ δεν αποτελεί εργαλείο επιβολής, οι εν λόγω προτεραιότητες, οι οποίες μεταφράζονται σε ορόσημα και στόχους, πρέπει να επιτευχθούν για να λάβουν τα κράτη μέλη εκταμιεύσεις.

Ο ΜΑΑ συμβάλλει στην επίτευξη του στόχου της ΕΕ για κλιματική ουδετερότητα

Για την επιτάχυνση της πράσινης μετάβασης, ιδίως ενόψει των στόχων της δέσμης μέτρων προσαρμογής στον στόχο του 55 % (Fit for 55), πολλά κράτη μέλη εστιάζουν στους τομείς των μεταφορών και των κτιρίων στα εθνικά τους σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας. Ο μηχανισμός θα χρησιμοποιηθεί, μεταξύ άλλων, για τη στήριξη επενδύσεων για τη θερμική ανακαίνιση των κτιρίων, για τον οικολογικό προσανατολισμό του στόλου των οχημάτων

⁵⁴ https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/recovery-coronavirus/recovery-and-resilience-facility_el
Θεσπίστηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) 2021/241, της 12ης Φεβρουαρίου 2021, για τη θέσπιση του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας.

και για τη στήριξη της στροφής προς τις σιδηροδρομικές μεταφορές. Για παράδειγμα, σε ένα κράτος μέλος, το σχέδιο θα χρηματοδοτήσει επιχορήγηση που θα διατεθεί σε ιδιοκτήτες κατοικιών για την πληρωμή της αντικατάστασης της θέρμανσης, του εξαερισμού ή για ενεργειακούς ελέγχους για μονοκατοικίες ή διαμερίσματα σε συλλογικές κατοικίες. Οι επενδύσεις αυτές θα χρηματοδοτήσουν τη θερμική ανακαίνιση 400 000 νοικοκυριών στο εν λόγω κράτος μέλος.

Η χρήση **όρων συγχρηματοδότησης** που συνδέονται με την εκταμίευση, για παράδειγμα, περιφερειακών κονδυλίων, για την ανάπτυξη υποδομών στο πλαίσιο της πολιτικής συνοχής της ΕΕ, έχει επίσης αποδειχθεί ισχυρό κίνητρο για τα κράτη μέλη να επιταχύνουν και να βελτιώσουν τη συμμόρφωσή τους με τη σχετική νομοθεσία της ΕΕ.

Χρήση των όρων χρηματοδότησης για την προώθηση της συμμόρφωσης στον τομέα των υδάτων και των αποβλήτων

Οι επενδύσεις που απαιτούνται για την επίτευξη πλήρους συμμόρφωσης με τη νομοθεσία της ΕΕ σε τομείς όπως η διαχείριση των υδάτων ή των αποβλήτων είναι υψηλές: οι συνολικές σωρευτικές δαπάνες που απαιτούνται για τη συμμόρφωση έως το 2030 για την ύδρευση και την αποχέτευση ανέρχονται σε 255 δις. EUR στα 27 κράτη μέλη⁵⁵. Ομοίως, οι πρόσθετες επενδύσεις που απαιτούνται για τη συμμόρφωση με τους στόχους της κυκλικής οικονομίας και της διαχείρισης των αποβλήτων εκτιμώνται μεταξύ 13 δις. EUR και 28 δις. EUR ετησίως έως το 2030⁵⁶. Αυτό απαιτείται για την αναβάθμιση του συστήματος αποβλήτων με τη βελτίωση της συλλογής, της διαλογής, της επεξεργασίας βιολογικών αποβλήτων, της επανεπεξεργασίας και της ψηφιοποίησης των μητρώων.

Ορισμένα κράτη μέλη, για παράδειγμα, βασίζονται σε ταμεία συνοχής της ΕΕ για τη χρηματοδότηση των αναγκαίων επενδύσεων. Ωστόσο, η πρόσβαση στη συγχρηματοδότηση της ΕΕ εξαρτάται από συγκεκριμένες απαιτήσεις⁵⁷. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τη συγχρηματοδότηση μόνον εάν πληρούν ορισμένες προϋποθέσεις που ορίζονται στο δίκαιο της ΕΕ (όπως η κατάρτιση σχεδίων διαχείρισης αποβλήτων ή ο σχεδιασμός των απαιτούμενων επενδύσεων στον τομέα των υδάτων). Με τον τρόπο αυτόν διασφαλίζεται ότι η συγχρηματοδότηση της ΕΕ θα χρησιμοποιηθεί αποτελεσματικά και θα καταστήσει δυνατή τη δημιουργία βασικών περιβαλλοντικών υποδομών και την τήρηση των προτύπων που ορίζει η νομοθεσία της ΕΕ για τα απόβλητα και τα ύδατα.

Ο σεβασμός του κράτους δικαίου είναι καίριας σημασίας για τη χρηστή δημοσιονομική διαχείριση του προϋπολογισμού της Ένωσης και για την αποτελεσματική χρήση της

⁵⁵ ΟΑΣΑ, «Financing Water Supply, Sanitation and Flood Protection: Challenges in the EU Member States and Policy Options» (Χρηματοδότηση της ύδρευσης, της αποχέτευσης και της αντιπλημμυρικής προστασίας: Προκλήσεις στα κράτη μέλη της ΕΕ και επιλογές πολιτικής), Μελέτες του ΟΟΣΑ για το νερό, Εκδόσεις ΟΟΣΑ, Παρίσι, <https://doi.org/10.1787/6893cdac-en>.

⁵⁶ Ανακοίνωση της Επιτροπής «Επισκόπηση της εφαρμογής της περιβαλλοντικής πολιτικής 2022 — Αντιστροφή της τάσης μέσω της περιβαλλοντικής συμμόρφωσης» [COM(2022) 438 final].

⁵⁷ Αποκαλούνται εκ των προτέρων αιρεσιμότητες (για την περίοδο προγραμματισμού 2014-2020) ή αναγκαίοι πρόσφοροι όροι (για την περίοδο προγραμματισμού 2021-2027).

ενωσιακής χρηματοδότησης. Ο κανονισμός για την αιρεσιμότητα⁵⁸ ισχύει από την 1η Ιανουαρίου του 2021, ο οποίος προστατεύει τον προϋπολογισμό της ΕΕ από ενδεχόμενες παραβιάσεις του κράτους δικαίου στα κράτη μέλη. Η Επιτροπή δημοσίευσε κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή του γενικού καθεστώτος αιρεσιμότητας στις 2 Μαρτίου 2022. Η πρώτη πρόταση εκτελεστικής απόφασης του Συμβουλίου εγκρίθηκε στις 18 Σεπτεμβρίου 2022⁵⁹.

Πέραν της χρηματοδοτικής στήριξης, η Επιτροπή παρέχει επίσης εξατομικευμένη τεχνική εμπειρογνωσία στα κράτη μέλη της ΕΕ για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση μεταρρυθμίσεων στο πλαίσιο του Μέσου Τεχνικής Υποστήριξης. Το Μέσο Τεχνικής Υποστήριξης στηρίζει τις εθνικές αρχές στη βελτίωση της ικανότητάς τους να σχεδιάζουν, να αναπτύσσουν και να υλοποιούν μεταρρυθμίσεις που ενισχύουν την ανθεκτικότητα σε διάφορους τομείς (διοικητική συνεργασία, κράτος δικαίου, μεταρρύθμιση των συστημάτων απονομής δικαιοσύνης, ενίσχυση της χρηματοπιστωτικής εποπτείας και ενίσχυση της καταπολέμησης της απάτης, της διαφθοράς και της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες).

Πρωώθηση της χρηστής δημόσιας διοίκησης μέσω της πρωτοβουλίας PACE (ανταλλαγές συνεργασίας στον τομέα της δημόσιας διοίκησης)

Οι δημόσιες διοικήσεις αποτελούν την άμεση διασύνδεση μεταξύ της ΕΕ και των πολιτών, καθώς μετουσιώνουν το δίκαιο και τα προγράμματα της ΕΕ σε συγκεκριμένες δράσεις. Η ποιότητα των δημόσιων διοικήσεων αποτελεί καθοριστικό παράγοντα για την ανταγωνιστικότητα των κρατών μελών και, ως εκ τούτου, της ΕΕ στο σύνολό της⁶⁰. Η Επιτροπή εφαρμόζει πιλοτικά, στο πλαίσιο του Μέσου Τεχνικής Υποστήριξης, μια πρωτοβουλία για τις ανταλλαγές συνεργασίας στον τομέα της δημόσιας διοίκησης (PACE) μέσω της οποίας οι υπάλληλοι μπορούν να αποσπώνται προσωρινά σε άλλο κράτος μέλος. Το πρόγραμμα αυτό προσφέρει τη δυνατότητα στους συμμετέχοντες να αποκτήσουν γνώσεις και δεξιότητες, να δημιουργήσουν δεσμούς και, τελικά, να συμβάλουν στη δημιουργία ενός πραγματικού ευρωπαϊκού διοικητικού χώρου.

V. ΕΓΚΑΙΡΟΣ ΕΝΤΟΠΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΠΙΛΥΣΗ ΠΑΡΑΒΙΑΣΕΩΝ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΤΗΣ ΕΕ

Ενισχυμένη διαφάνεια και μηχανισμοί παρακολούθησης για τον εντοπισμό ζητημάτων

⁵⁸ Κανονισμός (ΕΕ, Ευρατόμ) 2020/2092, της 16ης Δεκεμβρίου 2020, περί γενικού καθεστώτος αιρεσιμότητας για την προστασία του προϋπολογισμού της Ένωσης.

⁵⁹ Πρόταση εκτελεστικής απόφασης του Συμβουλίου σχετικά με μέτρα για την προστασία του προϋπολογισμού της Ένωσης από παραβιάσεις των αρχών του κράτους δικαίου στην Ουγγαρία [COM(2022) 485 final].

⁶⁰ Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής, «Supporting public administrations in EU Member States to deliver reforms and prepare for the future» (Στήριξη των δημόσιων διοικήσεων στα κράτη μέλη της ΕΕ για την υλοποίηση μεταρρυθμίσεων και την προετοιμασία για το μέλλον) [SWD(2021) 101].

Η ενισχυμένη διαφάνεια, η δημοσίευση πληροφοριών σχετικά με τη συμμόρφωση και οι μηχανισμοί τακτικής παρακολούθησης έχουν επίσης αποδειχθεί αποτελεσματικοί στην ενθάρρυνση των κρατών μελών για ταχύτερη συμμόρφωση ή, τουλάχιστον, στον εντοπισμό τομέων που χρήζουν περαιτέρω προσοχής.

Όταν δημοσιεύονται εκθέσεις σχετικά μ' αυτά τα ζητήματα, παρέχουν στο κοινό τη δυνατότητα να παρακολουθεί τις επιδόσεις και το επίπεδο συμμόρφωσης του κράτους μέλους του σε συγκεκριμένους τομείς πολιτικής, ευαισθητοποιούν τις επιχειρήσεις και ενθαρρύνουν τον δημόσιο διάλογο. Οι πίνακες αποτελεσμάτων και άλλες παρόμοιες αξιολογήσεις συμβάλλουν στην εστίαση του έργου αυτού, με εργαλεία όπως ο πίνακας αποτελεσμάτων της ενιαίας αγοράς⁶¹, οι ειδικές ανά χώρα εκθέσεις του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου⁶², η επισκόπηση της εφαρμογής της περιβαλλοντικής πολιτικής⁶³ και ο συνοδευτικός διαδραστικός χάρτης περιβαλλοντικών παραβιάσεων⁶⁴ ή η δημοσίευση των αντιδράσεων της Επιτροπής στις κοινοποιήσεις των κρατών μελών στο πλαίσιο της οδηγίας για τη διαφάνεια στην ενιαία αγορά. Άλλα μέσα, όπως η έκθεση για το κράτος δικαίου ή ο πίνακας αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης⁶⁵, παρέχουν ειδικές ανά χώρα πληροφορίες σχετικά με τις εξελίξεις στα κράτη μέλη, τα οποία διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στην αποτελεσματική επιβολή του δικαίου της ΕΕ. Η εύρυθμη λειτουργία του εθνικού συστήματος απονομής δικαιοσύνης είναι απαραίτητη για την παροχή αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας των δικαιωμάτων που οι πολίτες και οι επιχειρήσεις αντλούν από το δίκαιο της ΕΕ. Σε ορισμένους συγκεκριμένους τομείς πολιτικής, η Επιτροπή δημοσιεύει πληροφορίες σχετικά με την κατάσταση μεταφοράς των οδηγιών στο εθνικό δίκαιο από τα κράτη μέλη⁶⁶.

Η Επιτροπή υποβάλλει επίσης συχνά εκθέσεις σχετικά με την εφαρμογή συγκεκριμένων μέσων ή τομέων του δικαίου της ΕΕ. Οι εκθέσεις αυτές αποσκοπούν όχι μόνο στην ενημέρωση του κοινού σχετικά με τους τομείς στους οποίους διακυβεύονται τα δικαιώματά τους, αλλά και στον εντοπισμό γενικών τάσεων και ζητημάτων, συμβάλλοντας στη λήψη μέτρων επιβολής κατά των κρατών μελών και ενθαρρύνοντας την πιθανή επανεξέταση του δικαίου.

Αξιολόγηση Σένγκεν

Η εύρυθμη λειτουργία του χώρου Σένγκεν⁶⁷ εξαρτάται από την ορθή και αποτελεσματική εφαρμογή του κεκτημένου του Σένγκεν και την αμοιβαία εμπιστοσύνη μεταξύ των κρατών

⁶¹ <https://single-market-scoreboard.ec.europa.eu/>.

⁶² https://ec.europa.eu/info/publications/2022-european-semester-country-reports_el.

⁶³ https://environment.ec.europa.eu/law-and-governance/environmental-implementation-review_el.

⁶⁴ https://environment.ec.europa.eu/law-and-governance/environmental-implementation-review_el#environmental-infringements-map-and-dashboard.

⁶⁵ https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/upholding-rule-law/eu-justice-scoreboard_el.

⁶⁶ https://finance.ec.europa.eu/regulation-and-supervision/enforcement-and-infringements-banking-and-finance-law/monitoring-banking-and-finance-directives_el.

⁶⁷ Ο χώρος Σένγκεν είναι ένας χώρος χωρίς εσωτερικά σύνορα, εντός του οποίου οι πολίτες και πολλοί υπήκοοι τρίτων χωρών που διαμένουν νόμιμα στην ΕΕ μπορούν να κυκλοφορούν ελεύθερα χωρίς να υπόκεινται σε

μελών. Ο μηχανισμός αξιολόγησης και παρακολούθησης Σένγκεν⁶⁸ προβλέπει αντικειμενικές και αμερόληπτες αξιολογήσεις, ώστε να εντοπίζονται γρήγορα οι ελλείψεις στην εφαρμογή των κανόνων Σένγκεν και να διασφαλίζεται η ταχεία αντιμετώπισή τους. Η Επιτροπή και τα κράτη μέλη πραγματοποιούν επισκέψεις αξιολόγησης, τις οποίες ακολουθούν συστάσεις του Συμβουλίου προς τα κράτη μέλη για διορθωτικά μέτρα. Ο μηχανισμός έχει επικαιροποιηθεί και βελτιωθεί⁶⁹, και μια πιο απλουστευμένη διαδικασία διασφαλίζει την ταχεία αντιμετώπιση σοβαρών ελλείψεων.

Έκθεση για το κράτος δικαίου

Η ετήσια έκθεση για το κράτος δικαίου⁷⁰ βρίσκεται στο επίκεντρο του ευρωπαϊκού μηχανισμού για το κράτος δικαίου⁷¹. Τον Ιούλιο του 2022 η Επιτροπή παρουσίασε την τρίτη ετήσια έκθεσή της για το κράτος δικαίου, μαζί με τα 27 ειδικά ανά χώρα κεφάλαιά της. Η έκθεση είναι αποτέλεσμα στενού διαλόγου με τις εθνικές αρχές και τα ενδιαφερόμενα μέρη και καλύπτει όλα τα κράτη μέλη με αντικειμενικότητα και αμεροληψία, εξετάζοντας τους τέσσερις βασικούς πυλώνες του κράτους δικαίου: τα συστήματα απονομής δικαιοσύνης, το πλαίσιο για την αντιμετώπιση της διαφθοράς, την πολυφωνία και την ελευθερία των μέσων μαζικής επικοινωνίας, καθώς και άλλα θεσμικά ζητήματα που συνδέονται με το σύστημα ελέγχων και ισορροπιών. Από το 2022 η έκθεση συνοδεύεται από ειδικές συστάσεις που απευθύνονται σε κάθε κράτος μέλος. Σύμφωνα με τον προληπτικό χαρακτήρα της έκθεσης, στόχος των συστάσεων είναι να βοηθήσουν και να στηρίξουν τα κράτη μέλη στις προσπάθειες που καταβάλλουν για να προωθήσουν τις τρέχουσες ή προγραμματισμένες μεταρρυθμίσεις και να τα βοηθήσουν να προσδιορίσουν πού χρειάζονται βελτιώσεις, πού απαιτείται να δοθεί συνέχεια σε πρόσφατες αλλαγές ή μεταρρυθμίσεις⁷².

Διενέργεια ελέγχων για την επαλήθευση της συμμόρφωσης

Σε ορισμένους τομείς του δικαίου της ΕΕ, η Επιτροπή διενεργεί ελέγχους για να εξακριβώσει αν τα κράτη μέλη συμμορφώνονται στην πράξη με τους κανόνες της ΕΕ και για να αξιολογήσει τους εθνικούς ελέγχους.

Οι έλεγχοι αποτελούν βασικό εργαλείο για την προστασία του προϋπολογισμού της ΕΕ. Συμβάλλουν στον εντοπισμό παράτυπων πληρωμών και στην ανάκτηση ποσών που δαπανήθηκαν αχρεωστήτως από το κράτος μέλος λόγω μη συμμόρφωσης με τους κανόνες και

συνοριακούς ελέγχους. Από το 1985 έχει αυξηθεί σταδιακά και περιλαμβάνει σχεδόν όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ και ορισμένες συνδεδεμένες τρίτες χώρες.

⁶⁸ https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/schengen-borders-and-visa/schengen-area/schengen-evaluation-and-monitoring_el.

⁶⁹ Κανονισμός (ΕΕ) 2022/922, της 9ης Ιουνίου 2022, σχετικά με τη θέσπιση και τη λειτουργία μηχανισμού αξιολόγησης και παρακολούθησης για την επαλήθευση της εφαρμογής του κεκτημένου του Σένγκεν.

⁷⁰ https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/upholding-rule-law/rule-law/rule-law-mechanism/2022-rule-law-report_el

⁷¹ https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/upholding-rule-law/rule-law/rule-law-mechanism_el

⁷² Ανακοίνωση της Επιτροπής «Έκθεση του 2022 για το κράτος δικαίου — Η κατάσταση του κράτους δικαίου στην Ευρωπαϊκή Ένωση» [COM(2022) 500 final].

τις αρχές της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης. Οι συστάσεις που προκύπτουν από ελέγχους και σχέδια δράσης που δρομολογούνται από τα κράτη μέλη κατόπιν αιτήματος της Επιτροπής συχνά οδηγούν άμεσα στη βελτίωση της εφαρμογής των κανόνων από τις αρχές των κρατών μελών.

Προστασία των προτύπων της ΕΕ για την ασφάλεια των τροφίμων και των ζωοτροφών

Οι πολίτες της ΕΕ αναμένουν υψηλά πρότυπα ασφάλειας των τροφίμων καθώς και των ζωοτροφών και υγείας των ζώων και των φυτών. Τα πρότυπα αυτά προστατεύονται με ελέγχους, συμπεριλαμβανομένων λογιστικών ελέγχων, στα κράτη μέλη και σε τρίτες χώρες που εξάγουν φυτά, ζώα και τρόφιμα στην ΕΕ. Κατά την περίοδο 2019-2020 η Επιτροπή πραγματοποίησε 170 λογιστικούς ελέγχους και παρόμοιους ελέγχους στα συστήματα επίσημων ελέγχων των κρατών μελών, με αποτέλεσμα να διατυπωθούν 527 συστάσεις προς τα κράτη μέλη. Σε συντριπτικά μεγάλο αριθμό περιπτώσεων, τα κράτη μέλη έλαβαν διορθωτικά μέτρα ή ανέλαβαν ικανοποιητικές δεσμεύσεις για την αντιμετώπιση των ελλείψεων. Το 2020 περίπου 17 εκατομμύρια φορείς εκμετάλλευσης στην αγροδιατροφική αλυσίδα υποβλήθηκαν σε επίσημους ελέγχους από τις εθνικές αρχές. Διενεργήθηκαν πάνω από τέσσερα εκατομμύρια έλεγχοι σ' αυτούς τους φορείς εκμετάλλευσης. Αυτό βοήθησε τις εθνικές αρχές να επιβάλουν καλύτερα τα υψηλά πρότυπα της ΕΕ για την ασφάλεια των τροφίμων και των ζωοτροφών.

Κατάρτιση σχεδίων δράσης για τη βελτίωση της συμμόρφωσης με τους κοινούς κανόνες για την αλιεία

Η Επιτροπή επιθεωρεί τα κράτη μέλη για να επαληθεύσει τον τρόπο με τον οποίο εφαρμόζουν τους ελέγχους αλιείας. Εάν εντοπίσει συστηματικές ελλείψεις ελέγχου, καταρτίζει σχέδια δράσης από κοινού με τα κράτη μέλη, ώστε να ενισχυθούν τα οικεία συστήματα ελέγχου. Τα εν λόγω σχέδια δράσης βοηθούν την Επιτροπή να παρακολουθεί την εφαρμογή και την πρόοδο των συστημάτων ελέγχου αλιείας των κρατών μελών, τα οποία είναι απαραίτητα για τη διασφάλιση της βιώσιμης αλιείας και των υγιών ιχθυοποθεμάτων. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα την πιο αξιόπιστη αναφορά αλιευμάτων και τη βελτίωση των συστημάτων για τον εντοπισμό παραβιάσεων της κοινής αλιευτικής πολιτικής.

Διασφάλιση της κανονικότητας των πληρωμών στον γεωργικό τομέα

Η Επιτροπή διενεργεί τακτικούς ελέγχους στα κράτη μέλη για να εξακριβώσει την τήρηση από τα κράτη μέλη της νομοθεσίας της ΕΕ που ρυθμίζει τη στήριξη που παρέχεται μέσω της κοινής γεωργικής πολιτικής σε γεωργούς και άλλους δικαιούχους. Σε περίπτωση μη συμμόρφωσης ή ελλείψεων στον έλεγχο του συστήματος, η Επιτροπή μπορεί να αναστείλει ή να ανακτήσει τη χρηματοδότηση της ΕΕ από τα κράτη μέλη. Οι εν λόγω δημοσιονομικές διορθώσεις έχουν αποδειχθεί αποτελεσματικοί μηχανισμοί για τη διόρθωση των σφαλμάτων που διαπράχθηκαν και για την προστασία του προϋπολογισμού της ΕΕ. Επιπλέον, για την ενίσχυση των συστημάτων ελέγχου των κρατών μελών, η Επιτροπή ζητά από το κράτος μέλος να εφαρμόσει σχέδιο δράσης.

Προηγούμενο της διαδικασίας επί παραβάσει στάδιο (EU Pilot)

Όταν η Επιτροπή, παρά τις προσπάθειες πρόληψης και την υποστήριξη που παρέχει στα κράτη μέλη, εντοπίζει πιθανή παραβίαση του δικαίου της ΕΕ, μπορεί να αποφασίσει να χρησιμοποιήσει διαδικασία που προηγείται της διαδικασίας επί παραβάσει, γνωστή ως «EU Pilot»⁷³. Το εργαλείο αυτό χρησιμοποιείται όταν προσφέρει προστιθέμενη αξία: το 2021 από τις 302 διαδικασίες επί παραβάσει που κίνησε η Επιτροπή κατόπιν αυτεπάγγελτων ερευνών ή κατόπιν καταγγελιών⁷⁴, στις 33 διαδικασίες επί παραβάσει προηγήθηκε διαδικασία EU Pilot. Πρόκειται για ένα εργαλείο που μπορεί να χρησιμοποιηθεί όταν είναι πιθανό να οδηγήσει σε ταχύτερη συμμόρφωση από την επίσημη διαδικασία επί παραβάσει. Διευκολύνει την Επιτροπή να επιλύει ορισμένες υποθέσεις στο στάδιο του EU Pilot χωρίς να χρειαστεί να προχωρήσει σε διαδικασία επί παραβάσει. Αυτό μπορεί να συμβαίνει, για παράδειγμα, εάν τα επίμαχα ζητήματα είναι τεχνικής φύσης. Μπορεί επίσης να αποδειχθεί χρήσιμη η διαδικασία EU Pilot σε υποθέσεις όπου η Επιτροπή επιθυμεί να συλλέξει πραγματικά ή νομικά στοιχεία που είναι απαραίτητα για τη διενέργεια της αξιολόγησής της⁷⁵. Δεν χρησιμοποιείται όταν η παραβίαση είναι επαρκώς αποδεδειγμένη, προφανής ή αυταπόδεικτη, ούτε χρησιμοποιείται για πιο ευαίσθητα ζητήματα στα οποία οι συζητήσεις σε τεχνικό επίπεδο είναι λιγότερο πιθανό να οδηγήσουν σε επιτυχή έκβαση. Η Επιτροπή πρέπει επίσης να προφυλαχθεί από τον κίνδυνο μια τέτοια διαδικασία να προκαλέσει περιττή καθυστέρηση: εάν η διαδικασία καταστεί υπερβολικά χρονοβόρα χωρίς ουσιαστική πρόοδο ή εάν υπάρχει έλλειψη συνεργασίας από το κράτος μέλος, η Επιτροπή τερματίζει τη διαδικασία EU Pilot και μεταβαίνει σε διαδικασία επί παραβάσει.

Με την πάροδο του χρόνου, η διαδικασία EU Pilot έχει αποδείξει την αξία της. Χρησιμοποίησε μια προσέγγιση που αξιοποίησε τον ανοικτό χαρακτήρα και την αμοιβαία εμπιστοσύνη μεταξύ των κρατών μελών και της Επιτροπής για την ταχύτερη επίτευξη συμμόρφωσης. Το 2021 πάνω από το 80 % των διαδικασιών EU Pilot επιλύθηκαν ικανοποιητικά. Σε περίπτωση μη επιτυχίας, γίνεται προσφυγή σε διαδικασία επί παραβάσει.

Διαδικασία EU Pilot για να διασφαλιστεί ότι οι πολίτες μπορούν να χρησιμοποιούν τον λογαριασμό IBAN που διαθέτουν σε οποιοδήποτε κράτος μέλος

Ο κανονισμός για τον Ενιαίο Χώρο Πληρωμών σε ευρώ (EXΠΕ)⁷⁶ έχει ως στόχο να διασφαλίσει ότι οποιοσδήποτε τραπεζικός λογαριασμός της ΕΕ μπορεί να χρησιμοποιηθεί για μεταφορές πίστωσης και άμεσες χρεώσεις διασυννοριακά το ίδιο εύκολα όπως και στο

⁷³ Το EU Pilot είναι ένα μέσο συνεργασίας και διαλόγου μεταξύ της Επιτροπής και των κρατών μελών σχετικά με ζητήματα (πιθανής) μη συμμόρφωσης με το δίκαιο της ΕΕ. Η χρήση του EU Pilot από την Επιτροπή καθορίζεται σε ειδικές εσωτερικές κατευθυντήριες γραμμές, οι οποίες αναθεωρήθηκαν τον Ιούλιο του 2020.

⁷⁴ Εξαιρούνται οι διαδικασίες επί παραβάσει που ενεργοποιούνται αυτόματα λόγω μη μεταφοράς μιας οδηγίας που αναγνωρίζεται αυτοβούλως από ένα κράτος μέλος.

⁷⁵ Η μεγάλη πλειονότητα των διαδικασιών επί παραβάσει κινούνται χωρίς να έχει προηγηθεί διαδικασία EU Pilot.

⁷⁶ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 260/2012, της 14ης Μαρτίου 2012, σχετικά με την καθιέρωση τεχνικών απαιτήσεων και επιχειρηματικών κανόνων για τις μεταφορές πίστωσης και τις άμεσες χρεώσεις σε ευρώ.

εσωτερικό των κρατών μελών. Ωστόσο, σε ορισμένα κράτη μέλη, βασικοί αποδέκτες πληρωμών, όπως εταιρείες τηλεπικοινωνιών ή φορολογικές αρχές ή αρχές κοινωνικής ασφάλισης, δεν αποδέχθηκαν τον κωδικό IBAN, με αποτέλεσμα οι λογαριασμοί σε άλλες χώρες της ΕΕ να μη μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη δημιουργία άμεσων χρεώσεων ή για τη μεταφορά κεφαλαίων, όπως φορολογικές δηλώσεις ή συντάξεις. Στο διάστημα 2016 - 2021 η Επιτροπή ξεκίνησε διαδικασίες EU Pilot με πέντε κράτη μέλη. Τούτο είχε ως αποτέλεσμα ήταν να έχει τροποποιηθεί ή να τροποποιείται το νομικό τους πλαίσιο ώστε να καταπολεμηθούν οι παραβιάσεις και να εξασφαλιστούν οι κατάλληλες κυρώσεις. Σε τρεις υποθέσεις, η Επιτροπή κίνησε επίσης διαδικασίες επί παραβάσει για να διασφαλίσει ότι οι εθνικές αρμόδιες αρχές διαθέτουν επαρκείς εξουσίες για την παρακολούθηση της συμμόρφωσης και την επιβολή κυρώσεων. Αυτό είχε επίσης ως αποτέλεσμα νομοθετικές αλλαγές ώστε να δοθούν στις αρχές οι αναγκαίες εξουσίες.

EU Pilot για τη βελτίωση της διασυνοριακής πρόσβασης στην υγειονομική περίθαλψη⁷⁷

Οι ασθενείς έχουν δικαίωμα πρόσβασης σε υγειονομική περίθαλψη σε οποιοδήποτε κράτος μέλος και δικαίωμα επιστροφής των εξόδων για περίθαλψη στο εξωτερικό από τη χώρα καταγωγής τους. Δεδομένου ότι ορισμένα κράτη μέλη μετέφεραν εσφαλμένα στην οικεία εθνική νομοθεσία τους κανόνες της ΕΕ σχετικά με τα δικαιώματα των ασθενών στη διασυνοριακή υγειονομική περίθαλψη, η Επιτροπή κίνησε διαδικασίες EU Pilot για την ταχεία βελτίωση της πρόσβασης σε ασφαλή και υψηλής ποιότητας διασυνοριακή υγειονομική περίθαλψη στις χώρες αυτές. Παρόλο που έχουν κινηθεί διαδικασίες επί παραβάσει κατά τριών κρατών μελών, η διαδικασία EU Pilot οδήγησε σε επιτυχή έκβαση για εννέα κράτη μέλη. Στην πλειονότητα αυτών των περιπτώσεων, τα κράτη μέλη τροποποίησαν τη νομοθεσία ή τις διοικητικές πρακτικές ώστε να τις εναρμονίσουν με τους κανόνες της ΕΕ. Κατά συνέπεια, οι ασθενείς επωφελούνται από λιγότερο επαχθείς απαιτήσεις για προηγούμενη έγκριση, απλούστερες διοικητικές διαδικασίες και πιο διαφανείς πληροφορίες σχετικά με τη διασυνοριακή υγειονομική περίθαλψη, με γενικό αποτέλεσμα οι ασθενείς να έχουν πλέον ευκολότερη πρόσβαση σε υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης σε άλλα κράτη μέλη.

⁷⁷ Ως «διασυνοριακή υγειονομική περίθαλψη» νοείται η υγειονομική περίθαλψη που παρέχεται ή συνταγογραφείται σε κράτος μέλος διαφορετικό από το κράτος μέλος ασφάλισης.

VI. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗ ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ ΕΠΙ ΠΑΡΑΒΑΣΕΙ

Η πολιτική επιβολής της Επιτροπής έχει εξελιχθεί με την πάροδο του χρόνου. Από το 2017 η Επιτροπή επικεντρώνει ολοένα και περισσότερο τις προσπάθειές της σε ζητήματα στα οποία οι παρεμβάσεις της μπορούν να μεγιστοποιήσουν την προστιθέμενη αξία και να κάνουν τη διαφορά στη ζωή και στις δραστηριότητες όσο το δυνατόν περισσότερων ανθρώπων και επιχειρήσεων. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή εξακολουθεί να επιδιώκει τη στρατηγική προσέγγιση, τους στόχους και τις προτεραιότητες που έθεσε η ίδια στην ανακοίνωση του 2016 με τίτλο «Δίκαιο της ΕΕ: Καλύτερη εφαρμογή για καλύτερα αποτελέσματα».

Ο βασικός στόχος της διαδικασίας επί παραβάσει είναι να διασφαλίσει ότι τα κράτη μέλη εφαρμόζουν το δίκαιο της ΕΕ προς το γενικό συμφέρον και όχι να παράσχει έννομη προστασία σε μεμονωμένα άτομα. Ως εκ τούτου, η στρατηγική προσέγγιση της Επιτροπής σημαίνει ότι οι διαδικασίες επί παραβάσει επικεντρώνονται σπανίως σε μεμονωμένα θέματα, αλλά μάλλον σε συστημικά και διαρθρωτικά ζητήματα που επηρεάζουν μεγάλο αριθμό ατόμων ή επιχειρήσεων σε ένα συγκεκριμένο κράτος μέλος ή σε ολόκληρη την Ένωση.

Αντιμετώπιση πολλών μεμονωμένων εσφαλμένων εφαρμογών σε μία διαδικασία επί παραβάσει

Στον τομέα του περιβάλλοντος, η Επιτροπή κινούσε μεμονωμένες διαδικασίες για έναν μόνο μη συμμορφούμενο χώρο υγειονομικής ταφής ή για έναν οικισμό που δεν συμμορφωνόταν με τη νομοθεσία για τα αστικά λύματα. Τώρα επικεντρώνεται σε συστημικές υποθέσεις που αφορούν μερικές φορές εκατοντάδες οικισμούς σε μία υπόθεση επεξεργασίας αστικών λυμάτων ή δεκάδες χώρους υγειονομικής ταφής σε υποθέσεις σχετικές με απόβλητα. Η προσέγγιση αυτή είναι πολύ πιο αποτελεσματική όσον αφορά τη συμμόρφωση όλων των περιφερειών ενός κράτους μέλους μέσω ενιαίας διαδικασίας επί παραβάσει.

Εξέταση ζητημάτων γενικής αρχής που εγείρονται με καταγγελία

Το δικαίωμα στην ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι, το οποίο κατοχυρώνεται στον Χάρτη, αποτελεί μία από τις ουσιώδεις βάσεις μιας δημοκρατικής και πλουραλιστικής κοινωνίας. Στο πλαίσιο αυτό, σε διαδικασία επί παραβάσει που κινήθηκε από την Επιτροπή και ενημερώθηκε με καταγγελία, το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι η εθνική νομοθεσία ενός κράτους μέλους παρεμπόδιζε την ελεύθερη κυκλοφορία των κεφαλαίων και τα θεμελιώδη δικαιώματα προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και ελευθερίας του συνεταιρίζεσθαι.

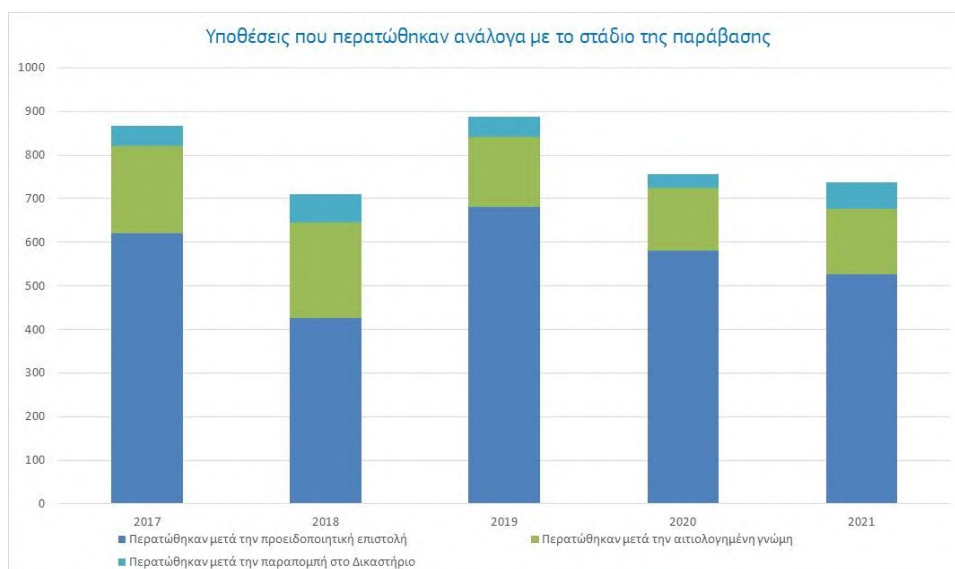
Μεμονωμένες περιπτώσεις πιθανής εσφαλμένης εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης, οι οποίες δεν εγείρουν γενικά ζητήματα αρχής (όπως η εσφαλμένη μεταφορά οδηγίας στο εθνικό δίκαιο ή η παρεμπόδιση της διαδικασίας έκδοσης προδικαστικών αποφάσεων), χωρίς να αποδεικνύεται η ύπαρξη γενικής πρακτικής ή συστημικών ελλείψεων, αντιμετωπίζονται αποτελεσματικότερα από τα όργανα προσφυγής που βρίσκονται πλησιέστερα σε εκείνους που θίγονται από την παράβαση. Τα όργανα αυτά μπορούν να προσφέρουν γρήγορες και άμεσες λύσεις. Εκτός από τη δυσκολία διερεύνησης τέτοιων περιπτώσεων επιτόπου και τη διάρκεια της διαδικασίας επί παραβάσει σε επίπεδο ΕΕ, η απόφαση του Δικαστηρίου απευθύνεται σε κράτος μέλος και μπορεί να αντιμετωπίσει μόνον έμμεσα το πρόβλημα ενός ατόμου. Το Δικαστήριο δεν μπορεί να διατάξει το κράτος μέλος να καταβάλει αποζημίωση σε άτομο που θίγεται από παραβίαση του δικαίου της Ένωσης. Για να ζητήσουν αποζημίωση ή να ζητήσουν την ακύρωση εθνικού μέτρου, οι καταγγέλλοντες πρέπει ακόμα να προσφεύγουν σε εθνικό δικαστήριο.

Η Επιτροπή λαμβάνει περίπου 4 000 καταγγελίες ετησίως⁷⁸. Λαμβάνει επίσης πολλές αναφορές σχετικά με το δίκαιο της ΕΕ, οι οποίες διαβιβάζονται από την Επιτροπή Αναφορών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Ακόμα και αν η Επιτροπή δεν διερευνά κάθε πιθανή εσφαλμένη εφαρμογή του δικαίου της ΕΕ, εξακολουθεί να εκτιμά τις καταγγελίες, τις γραπτές ερωτήσεις και τις αναφορές ως πηγή πληροφοριών σε ευρύτερες υποθέσεις που σχετίζονται με συστημικές ή διαρθρωτικές παραβιάσεις του δικαίου της ΕΕ στα κράτη μέλη.

Αυτή η στρατηγική προσέγγιση απαιτεί οι εθνικοί κανόνες να προβλέπουν αποτελεσματικές διαδικασίες προσφυγής σε περίπτωση παραβίασης του δικαίου της ΕΕ, μέσω ενός ανεξάρτητου και αποτελεσματικού δικαστικού συστήματος. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο η Επιτροπή δίνει ιδιαίτερη προτεραιότητα στις παραβιάσεις που επηρεάζουν την ικανότητα των εθνικών δικαστικών συστημάτων να συμβάλλουν στην αποτελεσματική εφαρμογή του δικαίου της ΕΕ. Παράλληλα, η Επιτροπή επικεντρώνει επίσης τις προσπάθειές της για επιβολή της νομοθεσίας στο να διασφαλιστεί ότι οι εθνικές αρχές και οι ρυθμιστικοί φορείς είναι εξοπλισμένοι για να παρέχουν αποτελεσματική έννομη προστασία, όσον αφορά τις εξουσίες και τους πόρους, και ότι τα εθνικά μέτρα για την εφαρμογή του δικαίου της ΕΕ προβλέπουν κατάλληλες κυρώσεις για παραβιάσεις του δικαίου της ΕΕ.

⁷⁸ Λαμβάνονται κυρίως μέσω του ηλεκτρονικού εντύπου καταγγελίας που είναι διαθέσιμο εδώ: https://ec.europa.eu/assets/sg/report-a-breach/complaints_el/. Η αναφορά σε «καταγγελίες» περιλαμβάνει τις λεγόμενες «πολλαπλές καταγγελίες», όπου η Επιτροπή χειρίζεται στο πλαίσιο ενός φακέλου καταγγελίας πολύ μεγάλο αριθμό πανομοιότυπων καταγγελιών.

Στόχος της Επιτροπής είναι να διασφαλίσει ότι τα κράτη μέλη συμμορφώνονται με το δίκαιο της ΕΕ το συντομότερο δυνατόν. Εκφράζει την ικανοποίησή της για το ότι η πλειονότητα των παραβιάσεων επιλύονται σε πρώιμο στάδιο της διαδικασίας⁷⁹ —πάνω από το 90 % των διαδικασιών επί παραβάσει διευθετούνται πριν παραπεμφθούν στο Δικαστήριο. Η επίλυση ζητημάτων χωρίς να χρειάζεται να παραπεμφθεί το ζήτημα στο Δικαστήριο διασφαλίζει την έγκαιρη συμμόρφωση και εξοικονομεί χρόνο και χρήμα. Τα κράτη μέλη υποχρεούνται να καταβάλουν κάθε δυνατή προσπάθεια για να συμμορφωθούν με την απόφαση του Δικαστηρίου το συντομότερο δυνατόν. Ωστόσο, εάν, παρά την απόφαση του Δικαστηρίου, το κράτος μέλος εξακολουθεί να μην αποκαθιστά την παραβίαση, η Επιτροπή μπορεί να αναπέμψει την υπόθεση στο Δικαστήριο και να ζητήσει την επιβολή χρηματικών ποινών στο κράτος μέλος⁸⁰.

Αποτελεσματική δράση κατά των παραβάσεων

Η νομοθεσία της ΕΕ για την **ατμοσφαιρική ρύπανση** είναι ένας τομέας στον οποίο η διασφάλιση της συμμόρφωσης μπορεί να έχει υψηλό οικονομικό κόστος, αλλά η μη συμμόρφωση με τη νομοθεσία της ΕΕ κοστίζει ζώες και προκαλεί σοβαρές ασθένειες. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα μεγάλο αριθμό διαδικασιών επί παραβάσει. Έως τον Ιούλιο του 2022 η Επιτροπή είχε κινήσει 28 διαδικασίες επί παραβάσει σχετικά με τη μη εφαρμογή της οδηγίας για την ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα από 18 κράτη μέλη⁸¹. 15 υποθέσεις παραπέμφθηκαν στο Δικαστήριο και για 10 απ' αυτές εκδόθηκε απόφαση. Για μία από τις υποθέσεις αυτές πρόκειται για τη δεύτερη παραπομπή στο Δικαστήριο και, ως εκ τούτου, μπορεί να οδηγήσει στην επιβολή προστίμων. Οι εν λόγω προσπάθειες επιβολής

⁷⁹ Το 2021 το 69 % των διαδικασιών επί παραβάσει περατώθηκαν μετά την αρχική προειδοποιητική επιστολή.

⁸⁰ Βάσει του άρθρου 260 παράγραφος 2 της ΣΛΕΕ.

⁸¹ Οδηγία 2008/50/ΕΚ, της 21ης Μαΐου 2008, για την ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα και καθαρότερο αέρα για την Ευρώπη.

συνέβαλαν καθοριστικά στη μείωση του αριθμού των ζωνών ποιότητας του αέρα που υπερβαίνουν τα νόμιμα όρια για τα σωματίδια από 91 το 2019 σε 55 το 2021⁸², και του αριθμού των ζωνών με πλεονάζον διοξείδιο του αζώτου από 68 σε 23 το 2021. Αυτό σημαίνει ότι οι άνθρωποι σε πολλές πόλεις στην Ευρώπη μπορούν πλέον να απολαμβάνουν καθαρότερο αέρα. Η εφαρμογή της νομοθεσίας της ΕΕ για την ποιότητα του αέρα συνέβαλε στη μείωση των πρόωρων θανάτων που συνδέονται με την ατμοσφαιρική ρύπανση κατά ένα τρίτο από το 2005, με αποτέλεσμα να σωθούν πάνω από 150 000 ζωές⁸³.

Η Επιτροπή δίνει ιδιαίτερη προσοχή στην **προστασία των ευρωπαϊκών δασών**, καθώς αποθηκεύουν σημαντικά αποθέματα άνθρακα, απορροφούν άνθρακα από την ατμόσφαιρα και είναι υψίστης σημασίας για τη βιοποικιλότητα και την παροχή υπηρεσιών οικοσυστήματος ζωτικής σημασίας. Στις περιπτώσεις που τα κράτη μέλη δεν κατόρθωσαν συστηματικά να αποφύγουν την υποβάθμιση των δασικών οικοτόπων από την παράνομη υλοτομία ή τις παράτυπες πρακτικές διαχείρισης των δασών, η Επιτροπή κίνησε διαδικασία επί παραβάσει, χρησιμοποιώντας δορυφορικές εικόνες ως μέσο απόδειξης της υποβάθμισης των δασικών οικοτόπων. Αρκετές διαδικασίες επί παραβάσει βρίσκονται σε εξέλιξη κατά τεσσάρων κρατών μελών, ενώ το Δικαστήριο έχει ήδη εκδώσει απόφαση για μία απ' αυτές τις υποθέσεις. Σε παρόμοιες δικαστικές διαδικασίες σχετικά με την προστασία των δασών, η Επιτροπή επικαλέστηκε το άρθρο 279 της ΣΛΕΕ, ζητώντας από το Δικαστήριο να επιβάλει προσωρινά μέτρα για την αποφυγή ανεπανόρθωτων ζημιών στα δάση μας. Στη συνέχεια, το Δικαστήριο διέταξε το οικείο κράτος μέλος να παύσει τις δραστηριότητες ενεργού δασικής διαχείρισης και την απομάκρυνση αιωνόβιων νεκρών ερυθρελάτων, προκειμένου να προστατεύσει τους δασικούς οικοτόπους, διαφορετικά θα επέβαλε ημερήσιο πρόστιμο μέχρι την εκτέλεση της διάταξης.

Η Επιτροπή χρησιμοποιεί όλα τα μέσα που έχει στη διάθεσή της για να προστατεύσει τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις από τα εμπόδια πρόσβασης στις **δημόσιες συμβάσεις**. Αυτό περιλαμβάνει τη διασφάλιση της ορθής επιβολής των υφιστάμενων κανόνων για την αποφυγή της κατάχρησης των απευθείας αναθέσεων ή την άρση των περιορισμών στην υπεργολαβία, που είναι καίριας σημασίας για να μπορούν οι ΜΜΕ να συμμετέχουν σε διαδικασίες υποβολής προσφορών, τόσο σε διασυνοριακό όσο και σε εθνικό επίπεδο.

Στον τομέα των **υπηρεσιών**, η Επιτροπή κίνησε διαδικασίες επί παραβάσει κατά δέκα κρατών μελών για την επιβολή περιορισμών σε ορισμένες υπηρεσίες που παρέχονται ιδίως από αρχιτέκτονες, μηχανικούς, λογιστές και φορολογικούς συμβούλους, δικηγόρους, καθώς και στον κατασκευαστικό και οικοδομικό τομέα. Οι περιορισμοί αυτοί δυσχέραναν τη διασυνοριακή λειτουργία των εν λόγω εταιρειών και την επέκτασή τους. Κατά συνέπεια, οι πολίτες και οι επιχειρήσεις δεν μπόρεσαν να επωφεληθούν από τις πλέον ανταγωνιστικές και καινοτόμες υπηρεσίες που διατίθενται στην αγορά της ΕΕ. Μετά τις εν λόγω διαδικασίες επί παραβάσει, τα κράτη μέλη τροποποίησαν τη νομοθεσία τους.

Οι Ευρωπαίοι καταναλωτές δεν θα πρέπει να αντιμετωπίζουν εμπόδια ή τριβές όσον αφορά

⁸² Η επικαιροποίηση για το 2021 βασίζεται στα πιο πρόσφατα δεδομένα για την ποιότητα του αέρα που ήταν διαθέσιμα κατά τον χρόνο της συγγραφής, δηλαδή για το 2020.

⁸³ Πηγή: Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος.

την πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες μέσω του διαδικτύου σε διασυνοριακό επίπεδο, ανεξάρτητα από την τοποθεσία, τον τόπο διαμονής ή την ιθαγένειά τους. Η Επιτροπή έχει στηρίξει τα κράτη μέλη στην εφαρμογή του **κανονισμού για τον γεωγραφικό αποκλεισμό**⁸⁴, ο οποίος προστατεύει την πρόσβαση των καταναλωτών σε ιστότοπους ηλεκτρονικού εμπορίου από διακρίσεις λόγω ιθαγένειας, τόπου διαμονής ή τόπου εγκατάστασης για πελάτες που πραγματοποιούν αγορές μέσω διαδικτύου. Ωστόσο, οι αρμοδιότητες των κρατών μελών περιλαμβάνουν την απαίτηση να καθορίζουν πώς και από ποιον θα επιβληθούν οι κανόνες. Στο πλαίσιο αυτό, το 2019 η Επιτροπή κίνησε διαδικασίες επί παραβάσει κατά εννέα κρατών μελών. Έως το 2021 όλα τα κράτη μέλη είχαν εκπληρώσει τις υποχρεώσεις τους, με τον ορισμό αρμόδιων αρχών σε όλα τα κράτη μέλη. Αυτό συνέβαλε, για παράδειγμα, στην προετοιμασία έρευνας σε επίπεδο ΕΕ για μια εξέχουσα επιγραμμική μηχανή αναζήτησης για αδικαιολόγητες πρακτικές γεωγραφικού αποκλεισμού⁸⁵.

Για την προάσπιση του **κράτους δικαίου** και ειδικότερα για την προστασία της ανεξαρτησίας της δικαιοσύνης και τη διασφάλιση της αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας από ανεξάρτητα εθνικά δικαστήρια, η Επιτροπή έλαβε μέτρα κατά ενός κράτους μέλους, διότι είχε θεσπίσει νομοθεσία που μείωνε την ηλικία συνταξιοδότησης των δικαστών, σε συνδυασμό με την πλήρη διακριτική ευχέρεια της εκτελεστικής εξουσίας να παρατείνει τις ενεργές θητείες, υποχρεώνοντας ορισμένους εν ενεργεία δικαστές να συνταξιοδοτηθούν. Η Επιτροπή προσέφυγε στο Δικαστήριο, το οποίο επιβεβαίωσε την παραβίαση του δικαίου της ΕΕ. Ως εκ τούτου, το κράτος μέλος κατάργησε τους κανόνες συνταξιοδότησης των δικαστών και επανέφερε τους δικαστές που είχαν αναγκαστεί να συνταξιοδοτηθούν.

Μετά τη λήψη των καταγγελιών σχετικά με τη μη εφαρμογή των **κανόνων μέτρησης και τιμολόγησης** για τη θέρμανση και το ζεστό νερό στα νοικοκυριά βάσει της **οδηγίας για την ενεργειακή απόδοση**⁸⁶, η Επιτροπή κίνησε διαδικασία επί παραβάσει. Δεδομένου ότι η οδηγία δεν είχε μεταφερθεί στο εθνικό δίκαιο του οικείου κράτους μέλους, η Επιτροπή αποφάσισε να παραπέμψει την υπόθεση στο Δικαστήριο. Μετά την έκδοση της απόφασης του Δικαστηρίου, το κράτος μέλος θέσπισε την αναγκαία νομοθεσία. Τα άτομα που ζουν σε πολυκατοικίες έχουν πλέον το δικαίωμα να εγκαταστήσουν ατομικούς μετρητές θερμότητας και ζεστού νερού, ώστε να μπορούν να παρακολουθούν την ατομική τους κατανάλωση ενέργειας και να λαμβάνουν μέτρα για τη μείωση της κατανάλωσης.

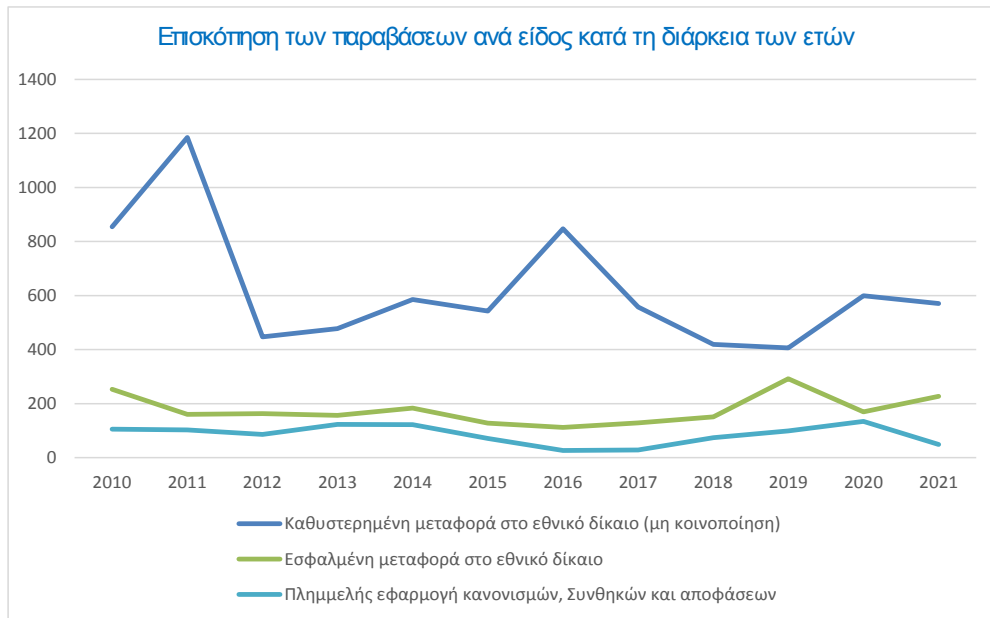
Η Επιτροπή κινεί διαδικασίες επί παραβάσει είτε με δική της πρωτοβουλία, ως συνέχεια καταγγελίας είτε αυτόματα κάθε δύο μήνες, δηλαδή σε υποθέσεις μη κοινοποίησης που ενεργοποιούνται λόγω της αυτοβούλως διαπίστωσης μη πλήρους μεταφοράς των οδηγιών της ΕΕ από τα κράτη μέλη εντός της ταχθείσας προθεσμίας. Η δίωξη των περιπτώσεων

⁸⁴ [Πρώτη βραχυπρόθεσμη επανεξέταση του κανονισμού για τον γεωγραφικό αποκλεισμό.](#)

⁸⁵ https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/consumer-rights-and-complaints/enforcement-consumer-protection/coordinated-actions/social-media-and-search-engines_el.

⁸⁶ Οδηγία 2012/27/ΕΕ, της 25ης Οκτωβρίου 2012, για την ενεργειακή απόδοση.

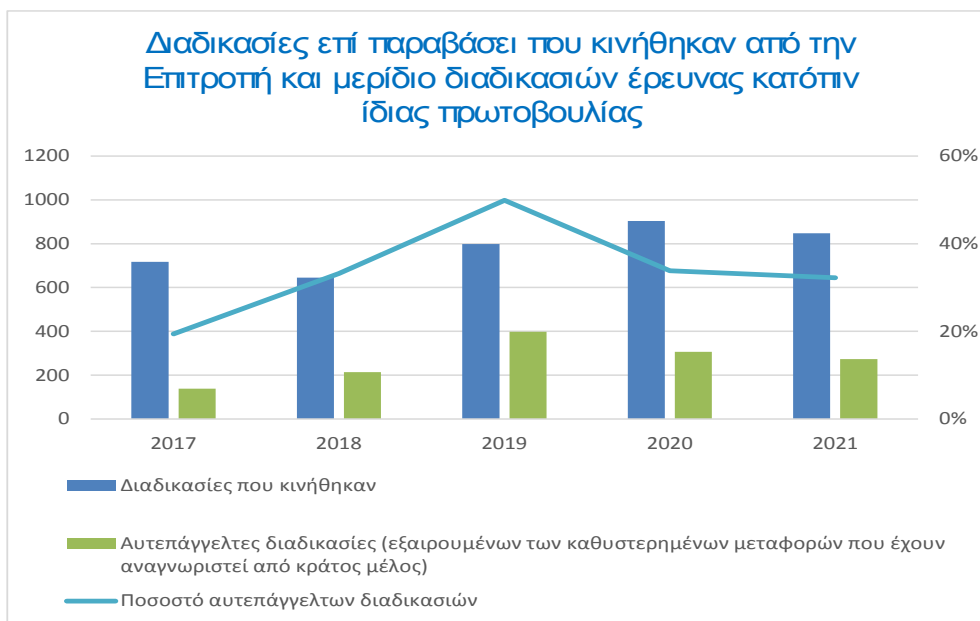
καθυστερημένης μεταφοράς οδηγίων στο εθνικό δίκαιο αποτελούσε και εξακολουθεί να αποτελεί προτεραιότητα για την Επιτροπή, δεδομένου ότι οι καθυστερήσεις αυτές εμποδίζουν την υλοποίηση των πλεονεκτημάτων των συμφωνηθέντων κανόνων της ΕΕ. Με την πάροδο του χρόνου, υπήρξαν λιγότερες περιπτώσεις κρατών μελών που δεν τήρησαν την προθεσμία για τη μεταφορά των οδηγίων στο εθνικό τους δίκαιο, με αποτέλεσμα τη συνολική μείωση των διαδικασιών επί παραβάσει⁸⁷.

Τα τελευταία έτη όλο και μεγαλύτερο ποσοστό των διαδικασιών κινείται κατόπιν **ερευνών της ίδιας της Επιτροπής**⁸⁸. Αυτές οι αυτεπάγγελτες διαδικασίες επί παραβάσει παρείχαν στην Επιτροπή τη δυνατότητα να προωθήσει τη στρατηγική της προσέγγιση όσον αφορά την επιβολή, επιδιώκοντας υποθέσεις προτεραιότητας, όπως ορίζεται στην ανακοίνωση του 2016, συμπεριλαμβανομένης της εσφαλμένης μεταφοράς των οδηγίων στο εθνικό δίκαιο και της ταχείας και αποφασιστικής δράσης για παραβάσεις που παρεμποδίζουν τις θεμελιώδεις ελευθερίες και αξίες της ΕΕ.

⁸⁷ Από το 2011 ο αριθμός των περιπτώσεων καθυστερημένης μεταφοράς μειώθηκε από πάνω από 1 000 σε περίπου 500 ετησίως.

⁸⁸ Εξαιρούνται οι υποθέσεις μη κοινοποίησης που κινήθηκαν αυτόματα λόγω μη μεταφοράς των οδηγίων στο εθνικό δίκαιο, καθώς και οι υποθέσεις που βασίζονται σε καταγγελίες.

VII. ΤΑΧΕΙΑ ΚΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗ ΑΝΤΙΔΡΑΣΗ ΣΕ ΚΡΙΣΕΙΣ

Οι κρίσεις ή οι καταστάσεις έκτακτης ανάγκης, όπως η πανδημία COVID-19 και ο επιθετικός πόλεμος της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας, έθεσαν σε δοκιμασία την πλήρη συμμόρφωση των κρατών μελών με τις τέσσερις θεμελιώδεις ελευθερίες της ΕΕ και τη λειτουργία της ενιαίας αγοράς. Υπό δύσκολες συνθήκες, μπορεί να υπάρξει ο πειρασμός να ευνοηθούν οι εσωτερικές εκτιμήσεις έναντι της ορθής εφαρμογής του δικαίου της ΕΕ. Ωστόσο, η αποτελεσματική επιβολή του δικαίου της ΕΕ παραμένει καίριας σημασίας για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις, ώστε να διασφαλιστεί ότι μπορούν να συνεχίσουν να απολαμβάνουν την προστασία και την ασφάλεια δικαίου που προσφέρει το δίκαιο της ΕΕ και ότι τα βασικά αγαθά και οι υπηρεσίες παρέχονται εκεί όπου είναι περισσότερο απαραίτητα.

Οι πρόσφατες κρίσεις κατέδειξαν τόσο την ανάγκη όσο και την ικανότητα προσαρμογής της ΕΕ. Η Επιτροπή έχει χρησιμοποιήσει ευρύ φάσμα μέτρων για να βοηθήσει τα κράτη μέλη και το κοινό να προσαρμοστούν στις μεταβαλλόμενες συνθήκες, από την πρόταση νέας νομοθεσίας για την τροποποίηση των κανόνων έως την παροχή καθοδήγησης, τη χρηματοδοτική στήριξη, τον συντονισμό μεταξύ των αρμόδιων αρχών και τους ειδικούς διαλόγους. Έχουν επίσης χρησιμοποιηθεί διαδικασίες επί παραβάσει, όπου κρίθηκε αναγκαίο. Αυτή η ολοκληρωμένη προσέγγιση συνέβαλε στη διασφάλιση της συνέχισης της εφαρμογής του δικαίου της ΕΕ κατά τη διάρκεια μιας κρίσης. Αυτό με τη σειρά του συνέβαλε στη γενικευμένη εκτίμηση ότι η ΕΕ μπόρεσε να αντιδράσει σ' αυτές τις κρίσεις πιο αποτελεσματικά από κοινού απ' ό,τι θα ήταν δυνατό μόνο μέσω εθνικών αντιδράσεων.

Ορισμένοι κανόνες της ΕΕ διαθέτουν ήδη σημαντική εγγενή ευελιξία που αξιοποιήθηκε κατά τη διάρκεια της κρίσης, όπως η γενική ρήτρα διαφυγής του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης ή η δράση που αναλήφθηκε στο πλαίσιο της οδηγίας για την προσωρινή

προστασία⁸⁹. Η Επιτροπή έχει εγκρίνει προσωρινά πλαίσια⁹⁰ για να δοθεί στα κράτη μέλη η δυνατότητα να χρησιμοποιήσουν την ευελιξία των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις για τη στήριξη της οικονομίας. Η Επιτροπή υπέβαλε προτάσεις για την εφαρμογή συγκεκριμένων παρεκκλίσεων από τους κανόνες σχετικά με τις εταιρικές συνεδριάσεις, καθώς και για την προσαρμογή των προθεσμιών σε τομείς όπως οι φορολογικές δηλώσεις. Σε άλλες περιπτώσεις, οι κατευθυντήριες γραμμές κατέστησαν σαφείς τους υφιστάμενους κανόνες, όπως οι κανόνες για την πρωτοβουλία «πράσινες λωρίδες» διέλευσης των συνόρων, ώστε να διασφαλιστεί η συνεχής ροή των εμπορευμάτων στην ενιαία αγορά και να καταστεί δυνατή η ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων σε νευραλγικές θέσεις κατά τη διάρκεια της πανδημίας ή να διευκολυνθεί η αναγνώριση των διπλωμάτων που κατέχουν άτομα που εγκαταλείπουν την Ουκρανία. Ειδικά μέτρα συνέβαλαν επίσης στο να καταδειχθεί στα κράτη μέλη ότι υπήρχαν σαφείς εναλλακτικές λύσεις αντί των εθνικών λύσεων: το Ψηφιακό Πιστοποιητικό COVID της ΕΕ διατήρησε την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων παρέχοντας στις εθνικές αρχές ένα μέσο για τον έλεγχο της κατάστασης όλων των κατόχων πιστοποιητικών που μετακινούνται σε ολόκληρη την ΕΕ. Έως το τέλος του 2021 τα κράτη μέλη είχαν εκδώσει περισσότερα από 1 δισεκατομμύριο πιστοποιητικά. Όλα αυτά τα μέτρα διατήρησαν την ακεραιότητα του δικαίου της ΕΕ, παρέχοντας παράλληλα την απαραίτητη ευελιξία.

Ωστόσο, υπήρξαν περιπτώσεις στις οποίες τα κράτη μέλη επιδίωξαν να παρακάμψουν τους κανόνες της ΕΕ. Για παράδειγμα, στην αρχή της πανδημίας COVID-19, ορισμένα κράτη μέλη θέσπισαν μονομερώς περιορισμούς στις εξαγωγές φαρμάκων ή εξοπλισμού ατομικής προστασίας ή έλαβαν μέτρα για να ευνοήσουν τους εγχώριους παραγωγούς ή παρόχους υπηρεσιών σε τομείς όπως τα τρόφιμα και τα ταξίδια. Η Επιτροπή παρέμεινε σε εγρήγορση απέναντι σ' αυτές τις απειλές για την ενιαία αγορά και πολλά προστατευτικά μέτρα που θέσπισαν τα κράτη μέλη κατά τους πρώτους μήνες της πανδημίας καταργήθηκαν σχετικά γρήγορα. Η Επιτροπή κίνησε επίσης διαδικασία επί παραβάσει κατά των εθνικών μέτρων προστατευτισμού μετά την εισβολή στην Ουκρανία, όπως η απαγόρευση εξαγωγών σε διάφορους οικονομικούς τομείς, για παράδειγμα στα σιτηρά και τα οικοδομικά υλικά, ή η εφαρμογή τιμών καυσίμων που εισάγουν διακρίσεις για οχήματα με ξένες πινακίδες κυκλοφορίας.

Μετά τη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία, η Επιτροπή εξέδωσε μέτρα για τη διευκόλυνση των μεταφορών, της διαμετακόμισης και των ανταλλαγών με την Ουκρανία, συμπεριλαμβανομένου ενός «σχεδίου δράσης για τις λωρίδες αλληλεγγύης ΕΕ-Ουκρανίας με σκοπό τη διευκόλυνση των γεωργικών εξαγωγών της Ουκρανίας και του διμερούς εμπορίου

⁸⁹ Οδηγία 2001/55/ΕΚ, της 20ής Ιουλίου 2001, σχετικά με τις ελάχιστες προδιαγραφές παροχής προσωρινής προστασίας σε περίπτωση μαζικής εισροής εκτοπισθέντων και μέτρα για τη δίκαιη κατανομή των βαρών μεταξύ κρατών μελών όσον αφορά την υποδοχή και την αντιμετώπιση των συνεπειών της υποδοχής αυτών των ατόμων.

⁹⁰ [Προσωρινό πλαίσιο για τις κρατικές ενισχύσεις στο πλαίσιο της έξαρσης της νόσου COVID-19 και του προσωρινού πλαισίου κρίσης στο πλαίσιο της εισβολής της Ρωσίας στην Ουκρανία.](#)

με την ΕΕ»⁹¹, και, ως εκ τούτου, για τον μετριασμό των επιπτώσεων της κρίσης αυτής στη μεταφορά εμπορευμάτων. Η Επιτροπή ανέστειλε τους εισαγωγικούς δασμούς για ένα έτος για όλες τις ουκρανικές εξαγωγές προς την Ευρωπαϊκή Ένωση. Έλαβε επίσης μέτρα για την ενίσχυση της εφαρμογής και της επιβολής κυρώσεων κατά των προσώπων και οντοτήτων της Ρωσίας και της Λευκορωσίας που περιλαμβάνονται στον κατάλογο. Η Επιτροπή εξέδωσε σειρά εγγράφων καθοδήγησης σχετικά με την ερμηνεία των κυρώσεων, παρέχοντας στα κράτη μέλη διευκρινίσεις σε νέα ερωτήματα, καθώς και συνεχή υποστήριξη για τη διασφάλιση της ορθής επιβολής.

Η Επιτροπή ενεργοποίησε εργαλεία έκτακτης ανάγκης βάσει του δικαίου της ΕΕ για τον μετριασμό των επιπτώσεων της ενεργειακής κρίσης. Κατόπιν πρότασης της Επιτροπής, οι συννομοθέτες ενέκριναν κανόνες για τη διασφάλιση της πλήρωσης χώρων αποθήκευσης αερίου⁹², ώστε να υπάρχει επαρκής ποσότητα αερίου κατά τη χειμερινή περίοδο του 2022, γεγονός που έχει άμεσο αντίκτυπο στους πολίτες και στις επιχειρήσεις. Η Επιτροπή πρότεινε επίσης γρήγορα νέους κανόνες για συντονισμένα μέτρα μείωσης της ζήτησης αερίου⁹³ και για μια παρέμβαση έκτακτης ανάγκης για την αντιμετώπιση των υψηλών τιμών της ενέργειας⁹⁴. Οι εν λόγω παρεμβάσεις έκτακτης ανάγκης αποτελούν ένα ακόμα βήμα στο έργο της Επιτροπής για να διασφαλιστεί ότι το νομικό πλαίσιο της ΕΕ παρέχει ισχυρή και αποτελεσματική αντιμετώπιση καταστάσεων κρίσης.

Η Επιτροπή αντλεί επίσης διδάγματα και εξετάζει τον τρόπο με τον οποίο οι κανόνες της ΕΕ πρέπει να διαθέτουν ενσωματωμένη ευελιξία και μηχανισμούς συντονισμού, ώστε, σε περίπτωση κρίσης, να μπορεί να αναληφθεί δράση εντός προκαθορισμένου νομικού πλαισίου. Με βάση την πείρα που αποκτήθηκε ως αποτέλεσμα της πανδημίας COVID-19, η Επιτροπή ενέκρινε σχέδιο έκτακτης ανάγκης για τις μεταφορές⁹⁵, το οποίο παρέχει μια εργαλειοθήκη για την αντιμετώπιση κάθε είδους κρίσης στον τομέα των μεταφορών και κυρίως διασφαλίζει ότι η νομοθεσία της ΕΕ τροποποιείται και επιβάλλεται ώστε να ανταποκρίνεται κατάλληλα σε τέτοια συμβάντα, εάν και όταν αυτά συμβούν. Ομοίως, στην πρότασή της του Δεκεμβρίου του 2021 για την τροποποίηση του κώδικα συνόρων του Σένγκεν⁹⁶, η Επιτροπή εισήγαγε έναν μηχανισμό συντονισμού για την αντιμετώπιση των απειλών κατά της υγείας στα εξωτερικά σύνορα και έναν νέο μηχανισμό διασφάλισης του χώρου Σένγκεν για την παροχή κοινής αντίδρασης στα εσωτερικά σύνορα σε καταστάσεις απειλών που πλήττουν τα κράτη μέλη. Στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης Υγείας, η Επιτροπή δημιούργησε επίσης την ευρωπαϊκή Αρχή Ετοιμότητας και Αντιμετώπισης Καταστάσεων Έκτακτης Υγειονομικής Ανάγκης (HERA), με σκοπό να ενισχύσει την ικανότητα της Ευρώπης να προλαμβάνει και να

⁹¹ Ανακοίνωση της Επιτροπής «Σχέδιο δράσης για τις λωρίδες αλληλεγγύης ΕΕ-Ουκρανίας με σκοπό τη διευκόλυνση των γεωργικών εξαγωγών και του διμερούς εμπορίου της Ουκρανίας με την ΕΕ» [COM(2022) 217 final].

⁹² Κανονισμός (ΕΕ) 2022/1032, της 29ης Ιουνίου 2022, για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) 2017/1938 και (ΕΚ) αριθ. 715/2009 σχετικά με την αποθήκευση αερίου.

⁹³ Κανονισμός (ΕΕ) 2022/1369, της 5ης Αυγούστου 2022, σχετικά με συντονισμένα μέτρα μείωσης της ζήτησης αερίου (βάσει του άρθρου 122 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης).

⁹⁴ Πρόταση κανονισμού σχετικά με παρέμβαση έκτακτης ανάγκης για την αντιμετώπιση των υψηλών τιμών ενέργειας [COM(2022) 473 final].

⁹⁵ Ανακοίνωση της Επιτροπής, «Σχέδιο έκτακτης ανάγκης για τις μεταφορές» [COM(2022) 211 final].

⁹⁶ Πρόταση κανονισμού για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2016/399 περί κώδικα της Ένωσης σχετικά με το καθεστώς διέλευσης προσώπων από τα σύνορα [COM(2021) 891 final].

αντιδρά γρήγορα σε διασυννοριακές καταστάσεις έκτακτης ανάγκης στον τομέα της υγείας και να ενισχύει την εφαρμογή μέτρων έκτακτης ανάγκης. Επιπλέον, το μέσο έκτακτης ανάγκης για την ενιαία αγορά⁹⁷ θα επιτρέψει την ταχεία αντίδραση σε καταστάσεις κρίσης, ώστε να διατηρηθεί η κυκλοφορία αγαθών και προσώπων και να διασφαλιστεί η πρόσβαση σε ζωτικής σημασίας προμήθειες και υπηρεσίες.

Χρήση της ποικίλης εργαλειοθήκης επιβολής σε περίπτωση κρίσης

Η πανδημία COVID-19 προκάλεσε σοβαρές διαταραχές στον ταξιδιωτικό κλάδο και πολλά κράτη μέλη έκριναν αναγκαίο να αντιδράσουν. Τα εθνικά μέτρα που προέβλεπαν ότι τα άτομα των οποίων οι διακοπές είχαν ακυρωθεί θα λάμβαναν μόνο ταξιδιωτικά κουπόνια ή μακροχρόνια αναβληθείσες επιστροφές χρημάτων δεν ήταν σύμφωνα με τα δικαιώματα των ταξιδιωτών για επιστροφή χρημάτων βάσει του δικαίου της ΕΕ. Ως πρώτο βήμα, η Επιτροπή παρείχε έγκαιρη καθοδήγηση σχετικά με την εφαρμογή της νομοθεσίας της ΕΕ για τα **δικαιώματα των επιβατών**⁹⁸ και εξέδωσε σύσταση σχετικά με τα κουπόνια που προσφέρονται ως εναλλακτική δυνατότητα αντί της επιστροφής εξόδων για ματαιωθέντα ταξίδια, επισημαίνοντας επίσης τον τρόπο με τον οποίο τα κράτη μέλη θα μπορούσαν να στηρίξουν τη χρηματοοικονομική ρευστότητα των μεταφορέων⁹⁹. Συνεργάστηκε επίσης με τις αρχές επιβολής της νομοθεσίας για τη συνεργασία για την προστασία των καταναλωτών¹⁰⁰ σε διαλόγους που διεξάγονται με τις αεροπορικές εταιρείες. Ως εκ τούτου, το 2022 16 μεγάλες ευρωπαϊκές αεροπορικές εταιρείες συμφώνησαν σε απάντηση που περιλάμβανε την επιστροφή χρημάτων περισσότερων από 500 000 κουπονιών πτήσης που είχαν επιβληθεί σε καταναλωτές των οποίων οι πτήσεις είχαν ακυρωθεί κατά τη διάρκεια της πανδημίας. Η Επιτροπή κίνησε επίσης διαδικασίες επί παραβάσει κατά των κρατών μελών που είχαν θεσπίσει κανόνες αντίθετους προς τον κανονισμό της ΕΕ για τα δικαιώματα των επιβατών¹⁰¹ ή της οδηγίας της ΕΕ για τα οργανωμένα ταξίδια¹⁰². Στη συντριπτική πλειονότητά τους, η πρακτική τους εναρμονίστηκε γρήγορα με το δίκαιο της ΕΕ και χρειάστηκε να παραπεμφθεί μόνο μία υπόθεση στο Δικαστήριο.

VIII. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

⁹⁷ Πρόταση κανονισμού για τη θέσπιση μέσου έκτακτης ανάγκης για την ενιαία αγορά και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2679/98 του Συμβουλίου [COM(2022) 459 final].

⁹⁸ Ερμηνευτικές κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τους κανονισμούς της ΕΕ για τα δικαιώματα των επιβατών στο πλαίσιο της εξελισσόμενης κατάστασης όσον αφορά τη νόσο COVID-19 (2020/C 89 I/01).

⁹⁹ Σύσταση (ΕΕ) 2020/648 της Επιτροπής, της 13ης Μαΐου 2020, σχετικά με τα κουπόνια που προσφέρονται σε επιβάτες και ταξιδιώτες ως εναλλακτική δυνατότητα αντί της επιστροφής εξόδων για ματαιωθείσες υπηρεσίες οργανωμένων ταξιδιών και μεταφορών στο πλαίσιο της πανδημίας COVID-19.

¹⁰⁰ https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/consumer-rights-and-complaints/enforcement-consumer-protection/consumer-protection-cooperation-network_el.

¹⁰¹ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 261/2004, της 11ης Φεβρουαρίου 2004, για τη θέσπιση κοινών κανόνων αποζημίωσης των επιβατών αεροπορικών μεταφορών και παροχής βοήθειας σε αυτούς σε περίπτωση άρνησης επιβίβασης και ματαίωσης ή μεγάλης καθυστέρησης της πτήσης.

¹⁰² Οδηγία (ΕΕ) 2015/2302, της 25ης Νοεμβρίου 2015, σχετικά με τα οργανωμένα ταξίδια και τους συνδεδεμένους ταξιδιωτικούς διακανονισμούς.

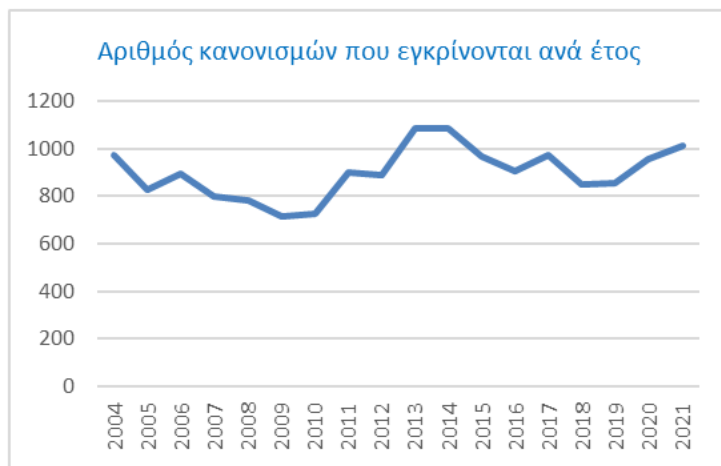
Η επιβολή του δικαίου της ΕΕ είναι και θα παραμείνει μία από τις βασικές προτεραιότητες της Επιτροπής. Η παρούσα ανακοίνωση παρουσιάζει το ευρύ και ποικίλο φάσμα μέτρων που λαμβάνει η Επιτροπή για την επιβολή του δικαίου της ΕΕ, σύμφωνα πάντα με τον απώτερο στόχο μας: η προώθηση θετικών αλλαγών και η διασφάλιση ότι οι πολίτες και οι επιχειρήσεις απολαμβάνουν πλήρως τα οφέλη του δικαίου της ΕΕ. Η ελλιπής ή εσφαλμένη εφαρμογή μπορεί να οφείλεται σε πολλούς παράγοντες και η Επιτροπή έχει αναπτύξει μια ποικίλη εργαλειοθήκη για να ανταποκριθεί.

Μια ολοκληρωμένη, έξυπνη και στρατηγική προσέγγιση για την επιβολή της νομοθεσίας έχει αποφέρει άμεσα οφέλη —από καθαρότερο αέρα, υψηλότερα πρότυπα ποιότητας των υδάτων, ασφαλέστερες μεταφορές και καλύτερη προστασία των καταναλωτών έως την προάσπιση των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών της ΕΕ. Σε όλες αυτές τις περιπτώσεις, η συνεργασία με τα κράτη μέλη είναι καίριας σημασίας: η υλοποίηση και η εφαρμογή του δικαίου της ΕΕ είναι αποτέλεσμα συνδυασμένων προσπαθειών και η συμμόρφωση εξαρτάται από τη λήψη των αναγκαίων μέτρων από τα κράτη μέλη για την αποφυγή και την άμεση διόρθωση κάθε παραβίασης, μεταξύ άλλων, μέσω ενός αποτελεσματικού εθνικού συστήματος απονομής δικαιοσύνης με ανεξάρτητα δικαστήρια.

Η επιβολή του δικαίου της ΕΕ δεν αποτελεί μεμονωμένο γεγονός, αλλά απαιτεί σταθερή και διαρκή προσπάθεια από την Επιτροπή και τα κράτη μέλη, ώστε να διασφαλιστεί η συνεπής και αποτελεσματική εφαρμογή των κανόνων της ΕΕ και να προληφθούν πιθανά προβλήματα. Το ταχέως εξελισσόμενο διεθνές περιβάλλον μας, οι απρόβλεπτες κρίσεις και οι νέες προκλήσεις όσον αφορά την επιβολή απαιτούν από την Επιτροπή να αξιολογεί συνεχώς τρόπους για την περαιτέρω βελτίωση της υλοποίησης και της εφαρμογής των από κοινού συμφωνηθέντων κανόνων μας. Επί του παρόντος βρίσκεται σε εξέλιξη διαδικασία απολογισμού στο πλαίσιο της Επιτροπής και των κρατών μελών, ώστε να διασφαλιστεί ότι διατίθενται τα κατάλληλα εργαλεία επιβολής για την πρακτική εφαρμογή του δικαίου της ΕΕ¹⁰³. Ειδικότερα, η διαδικασία αυτή αξιολογεί αν ο τρέχων τρόπος διαχείρισης των καταγγελιών, των διαδικασιών EU Pilot και των παραβάσεων εξακολουθεί να είναι κατάλληλος για τον επιδιωκόμενο σκοπό. Στο πλαίσιο της ανάλυσης αυτής εξετάζονται ήδη ορισμένες βελτιώσεις στις δραστηριότητες επιβολής της νομοθεσίας.

Με την πάροδο του χρόνου, ο αριθμός των νέων οδηγιών έχει μειωθεί, ενώ αυξάνεται η χρήση των **κανονισμών** ως νομοθετικού εργαλείου. Η Επιτροπή διαθέτει καθιερωμένο σύστημα παρακολούθησης και επιβολής της ταχείας και ορθής μεταφοράς των οδηγιών στο εθνικό δίκαιο. Η εφαρμογή και η επιβολή των κανονισμών είναι εξίσου σημαντικές —και, παρόλο που οι κανονισμοί έχουν άμεσο αποτέλεσμα, αυτό συχνά εξαρτάται από το έργο των εθνικών αρχών. Ορισμένοι κανονισμοί απαιτούν αλλαγές στην εθνική νομοθεσία και πολλοί αναθέτουν σε εθνικούς οργανισμούς ή ρυθμιστικές αρχές αρμοδιότητες που είναι ουσιαστικές για την εφαρμογή της νομοθεσίας. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή θα εντείνει τις προσπάθειές της για την παρακολούθηση και την επιβολή της υλοποίησης και της εφαρμογής των κανονισμών με πιο συστηματικό και στρατηγικό τρόπο.

¹⁰³ Ανακοίνωση της Επιτροπής «Βελτίωση της νομοθεσίας:συνένωση δυνάμεων για τη θέσπιση καλύτερων νόμων» [COM(2021) 219].

Η Επιτροπή αποδίδει μεγάλη σημασία στη **διαφάνεια**. Βοηθά το ευρύτερο κοινό να αναλάβει την κοινή ευθύνη της επιβολής και προωθεί την ταχύτερη συμμόρφωση των κρατών μελών. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο η Επιτροπή αύξησε σταδιακά τις πληροφορίες που δημοσιοποιούνται σχετικά με τις δραστηριότητές της στον τομέα της επιβολής της νομοθεσίας. Μια ετήσια έκθεση για την παρακολούθηση της εφαρμογής του δικαίου της ΕΕ¹⁰⁴ παρουσιάζει τις βασικές τάσεις, περιγράφει λεπτομερώς τη συνεργασία με τα κράτη μέλη και εξηγεί τις σημαντικές αποφάσεις για παραβάσεις. Ένα δημόσιο μητρώο για τις διαδικασίες επί παραβάσει¹⁰⁵ παρέχει επικαιροποιημένες πληροφορίες σχετικά με τα τελευταία μέτρα που ελήφθησαν σε κάθε υπόθεση. Η Επιτροπή δημοσιεύει δελτία Τύπου για όλες τις αποφάσεις για παραβάσεις που ελήφθησαν, με πρόσθετες πληροφορίες σχετικά με τις σημαντικότερες αποφάσεις. Ωστόσο, το κοινό και η κοινωνία των πολιτών έχουν εντοπίσει ορισμένους τομείς με δυνατότητες για μεγαλύτερη διαφάνεια, όπως η διαδικασία που προηγείται της παράβασης (EU Pilot), οι επισκοπήσεις υποθέσεων και τα επικαιροποιημένα στατιστικά στοιχεία σχετικά με τα μέτρα επιβολής της Επιτροπής. Η Επιτροπή θα συνεχίσει να βελτιώνει και να αυξάνει τις πληροφορίες που δημοσιοποιούνται, με συστηματικό και εύκολα προσβάσιμο τρόπο. Ο απολογισμός θα εξετάσει με μεγαλύτερη ακρίβεια ποιες

¹⁰⁴ https://ec.europa.eu/info/publications/annual-reports-monitoring-application-eu-law_el.

¹⁰⁵ https://ec.europa.eu/atwork/applying-eu-law/infringements-proceedings/infringement_decisions/?lang_%20code=en&lang_code=el.

πρόσθετες πληροφορίες θα πρέπει να δημοσιοποιούνται και με ποια μέσα, σε στενή συνεργασία με τα κράτη μέλη.

Τέλος, ο απολογισμός θα εξετάσει επίσης τρόπους βελτίωσης της **συνεργασίας** μεταξύ της Επιτροπής και των κρατών μελών σε σχέση με την ταχεία και ορθή μεταφορά των οδηγιών στο εθνικό δίκαιο.

Η Επιτροπή θα υποβάλει έκθεση σχετικά με τα αποτελέσματα του απολογισμού κατά τη διάρκεια του 2023.